

ПРИЛОГ VIII

АДРЕСА И БРОЈ ТЕЛЕФОНА/ФАКСА НА КОЈЕ СЕ
МОГУ ДОСТАВИТИ ИЗВЈЕШТАЈИ О ДОГАЂАЈУ

E-mail: safety@bhdca.gov.ba

Факс: + 387 51 921 520

Телефон: + 387 51 921 522

Адреса: Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ

(BHDCA)

Војводе Пере Креце бб

78 000 Бања Лука

Босна и Херцеговина

Уколико се извјештај шаље поштом, испод назива институције (BHDCA) навести ријечи: "на руке генералног директора".

На основу члана 16. и 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09) и члана 14. став (1) Закона о зракопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 39/09), генерални директор Дирекције за цивилно зракопловство Босне и Херцеговине доноси

ПРАВИЛНИК

О ИЗВЈЕШТАВАНЈУ О ДОГАЂАЈИМА

ДИО ПРВИ - ОПЋЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет)

Предмет овог правилника чини извјештавање о догађајима који угрожавају или који би, ако се не исправе или не ријеше, могли угрозити зракоплов, особе у њему или било коју другу особу, опрему или уређај који утичу на рад зракоплова, те извјештавање о другим релевантним информацијама повезанима са сигурношћу; анализа и накнадно поступање са догађајима о којима се извјештава и о другим информацијама повезанима са сигурношћу; заштита запосленика у зракопловству; коришћење прикупљених информација повезаних са сигурношћу и њихово уношење у базу података; давање повjerљивих информација заинтересираним странama с циљем пружања информација које су им потребне ради побољшања сигурности; и тајност идентитета особа које пријављују догађаје који се односе на сигурност.

Члан 2.

(Пojмови и дефиниције)

- (1) Појам "сигурност", који се користи у тексту овог правилника, означава сигурност зрачне пловидбе (Safety).
- (2) Појмови које се употребљавају у Правилнику имају слjedeће значење:
 - a) "**Догађај**" (*Occurrence*): је било који догађај, појава или случај повезан са сигурношћу која угрожава или која би, ако се не исправи или не ријеши, може довести зракоплов, његову посаду и путнике или било које друге особе у опасност и у себе укључује несреће и озбиљне инциденте;
 - b) "**Нesрећа**" (*Accident*): је догађај повезан са операцијом зракоплова који, у случају када је зракоплов са људском посадом, се десило од момента укrcавања било које особе у зракоплов са намјером пријевоза, до момента искrcавања тих особа, или у случају када је зракоплов без људске посаде, се десило од момента када је зракоплов спреман да крене са намјером да поleti до момента када завршава лет (кад се заустави на крају лета) и кад се примарни погонски систем угаси, у којем је:
 - 1) особа смртно или тежко stradала као послједика:
 - што је била у зракоплову, или

- од директног контакта са било којим дијелом зракоплова, укључујући и дијелове који су се одвојили од зракоплова, или
- од директног излагања млазу мотора, осим ако су повреде изазване природним узроком, samozadate или zadate од стране других особа, или када су повреде нанешене сlijepим путницима који се крију изван подручја која су обично доступна путницима и посади; или

- 2) зракоплов је претрпио оштећење или структурални квар који негативно утиче на структуралну чврстоћу, performanse или карактеристике лета зракоплова, и обично захтијева велику поправку или замјену оштећене компоненте, изузев квара мотора или оштећења, када је оштећење ограничено на један мотор (укључујући његове опlate и прибор) elise, завршни dio крила, антене, даваче, lopatice, гуме, тоčkove, aerodinamičke опlate, instrument table, vrata stajnog trapa, vjetrobrane, oplatu зракоплова (као што су mala удubljenja или pokotine/rupe) или мања оштећења на главном kraku rotora, repnom rotoru, stajnom trapu и оним prouzrokovanim gradom или ударом ptica (укључујући rupe на radarskoj kupoli), или
- 3) зракоплов је nestao или је потпуно недоступан.

- c) "**Озбиљан incident**" (*Serious Incident*): је догађај који укључује околности које указују да је постојала велика вјероватноћа да се desi несрећа и повезан је са операцијама зракоплова, који, у случају када је зракоплов са људском посадом, се десило од момента укrcавања било које особе у зракоплов са намјером пријевоза, до момента искrcавања тих особа, или у случају када је зракоплов без људске посаде, се десило од момента када је зракоплов спреман да крене са намјером да поleti до момента када завршава лет (кад се заустави на крају лета) и кад се примарни погонски систем угаси. Lista примјера озбиљних incidenata је data у Prilogu IV овог правилника;
- d) "**Incident**" (*Incident*): је догађај који није несрећа, а повезан је са sprovođenjem operacija зракопловом, који утиче или је mogao uticati на сигурност sprovođenja operacija;
- e) "**Podnositelj извјештаја**" (*Reporter*): је fizička особа која пријави догађај или друге информације повезане са сигурношћу;
- f) "**Зракоплов**" (*Aircraft*): је свака naprava која се одржава у атмосфери zbog реакције zraka, осим реакције zraka у односу на zemљину површину;
- g) "**Organizacija**" (*Organisation*): је било која organizacija која пружа зракопловне услуге/proizvode и/или која запошљава, ugovara или користи услуге особа које су обавезне извјестити о догађајима у складу са чланом 6. став (1) овог правилника;
- h) "**Опасност**" (*Hazard*): је ситуација или предмет који би могли uzrokovati смрт или повреду особе, оштећење опреме или структуре, губитак материјала или smanjenje способности за обављање propisane функције;
- i) "**Тijело одговорно за сигурносне истраге у цивилном зракопловству**" (*Safety Investigation Authority*) је stalno државно tijelo које sprovoди или nadzire истраге које се односе на сигурност зрачне пловидбе. У Bosni и Hercegovini то је Jedinica за истраживање несрећа и incidenata;

- j) "**Kultura pravičnosti**" (*Just Culture*): je kultura u kojoj se ne kažnjava djelatnik na terenu ili druge osobe za njihove postupke, propuste ili odluke koji su u skladu s njihovim iskustvom i obrazovanjem, ali u kojoj se ne tolerišu krajnja nepažnja, namjerne povrede i destruktivni postupci;
- k) "**Kontaktna tačka**" (*Point of Contact*): je nadležno tijelo države koje uspostavlja mehanizam za neovisno prikupljanje, procjenu, obradu, analizu i pohranu podataka o događajima, odnosno, tijelo odgovorno za razmjenu i distribuciju informacija zainteresiranim stranama. U Bosni i Hercegovini to je Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BHDCA);
- l) "**Zainteresirana strana**" (*Interested Party*): je bilo koja fizička ili pravna osoba ili bilo koje službeno tijelo, bez obzira ima li status pravne osobe ili ne, koje može sudjelovati u poboljšanju sigurnosti imajući pristup informacijama o događajima razmijenjenim između Bosne i Hercegovine i bilo koje druge države i koja pripada u jednu od kategorija zainteresiranih strana iz Priloga II ovog pravilnika;
- m) "**Državni program sigurnosti**" (*State Safety Programme*): je integrirani skup propisa i aktivnosti kojima je cilj upravljanje sigurnošću zračne plovidbe u Bosni i Hercegovini;
- n) "**Sistem upravljanja sigurnošću**" (*Safety Management System - SMS*): obuhvata sistematski pristup upravljanju sigurnošću, uključujući neophodnu organizacijsku strukturu, odgovornosti, politike i procedure i uključuje bilo koji sistem upravljanja koji, nezavisno ili zajedno s drugim sistemima upravljanja u organizaciji, upravlja sigurnošću;
- o) "**Neidentifikacija**" (*Anonymisation*): je uklanjanje/izostavljanje iz izvještaja o događajima svih osobnih podataka koji se odnose na podnositelja izvještaja i na osobe spomenute u izvještajima o događajima, te svih pojedinosti, uključujući nazive jedne ili više organizacija uključenih u događaj, koje bi mogle otkriti identitet podnositelja izvještaja ili treće strane ili na osnovu kojih je moguće utvrditi te podatke iz izvještaja o događaju;
- p) "**Neidentifikacija informacija**" (*Disidentified Information*): označava informacije koje proizlaze iz izvještaja o događajima iz kojih su uklonjeni svi osobni podaci, kao što su imena ili adrese fizičkih osoba.
- c) omogućava pravodobno preduzimanje, prema potrebi, sigurnosnih mjera na osnovu analize prikupljenih informacija;
- d) osigurava stalnu dostupnost informacija povezanih sa sigurnošću uvođenjem pravila o povjerljivosti i o pravilnoj upotrebi informacija putem usklađene i poboljšane zaštite izvjestioca i osoba spomenutih u izvještajima o događajima;
- e) osigurava da se rizici za sigurnost u zrakoplovstvu razmatraju i rješavaju i na nivou Bosne i Hercegovine i šire.
- (3) Jedini cilj izvještavanja o događajima je sprječavanje zrakoplovnih nesreća, ozbiljnih incidenata i incidenata, bez utvrđivanja i pripisivanja odgovornosti, krivice ili izricanje kazne, osim u slučajevima krajnje nepažnje, namjernog prekršaja ili krivičnog djela.

DIO DRUGI - OBAVEZNO I DOBROVOLJNO IZVJEŠTAVANJE O DOGAĐAJIMA

Član 5.

(Obavezno i dobrovoljno izvještavanje o događajima)

- (1) BHDCA će uspostaviti jedinstven sistema obaveznog i dobrovoljnog izvještavanja o događajima u Bosni i Hercegovini.
- (2) Svaka osoba ili organizacija mora izvijestiti BHDCA o svakom događaju u koji je bila uključena, ili mu je prisustvovala, putem sistema obaveznog izvještavanja o događajima, a za koji postoji sumnja da predstavlja potencijalnu prijetnju ili ugrožavanje sigurnosti.
- (3) Svaka osoba ili organizacija mora dostaviti BHDCA izvještaj o sigurnosti ili događaju koji nije obuhvaćen obaveznim izvještavanjem o događajima, putem sistema dobrovoljnog izvještavanja o događajima.
- (4) Sve zrakoplovne organizacije u Bosni i Hercegovini su dužne uspostaviti interni sistem izvještavanja o događajima (obaveznog i dobrovoljnog izvještavanja) u okviru svojih organizacija, određivanjem odgovorne osobe unutar iste, koja je ovlaštena da prima sve izvještaje, vrši procjenu, obradu, analizu i čuvanje podataka izvještaja o događajima.
- (5) Ukoliko organizacija nije u mogućnosti uspostaviti interni sistem izvještavanja o događajima, izvještava direktno BHDCA u skladu sa članom 10. ovog pravilnika.
- (6) Organizacije mogu uspostaviti i druge sisteme prikupljanja i obrade informacija povezanih sa sigurnošću u svrhu prikupljanja podataka o događajima koje nisu registrirali sistemi obaveznog i dobrovoljnog izvještavanja o događajima. Ti sistemi mogu obuhvatiti izvještavanje tijela koja su različita od onih navedenih u članu 8. stav (1) ovog pravilnika i mogu uključivati aktivno učestvovanje:
- zrakoplovne industrije;
 - profesionalnih organizacija zrakoplovnog osoblja.

Član 6.

(Obavezno izvještavanje)

- (1) Ovaj pravilnik ima za cilj povećanje nivoa sigurnosti kroz izvještavanje, prikupljanje, pohranjivanje, zaštitu, razmjenjivanje, istraživanje, analiziranje, te na propisan način distribuiranje sigurnosnih informacija zainteresiranim stranama, i preduzimanje sigurnosnih mjera i preporuka na osnovu prikupljenih informacija.
- (2) Izvještavanje o događajima:
- obezbjeduje veću sistematičnost i preglednost događaja i njihovih uzroka;
 - omogućava identifikaciju odgovarajućih korektivnih radnji, kao i područja gdje sigurnost letenja može biti
- (1) Subjekti koji su obavezni da podnesu izvještaj o događaju:
- Operator i/ili vođa zrakoplova za javni zračni prijevoz i zrakoplova sa turbinskim pogonom ili u slučajevima kada vođa zrakoplova ne može izvijestiti o događaju, bilo koji drugi član posade koji je sljedeći u zapovjednom lancu zrakoplova;
 - Organizacija ili osoba koja se bavi projektiranjem, proizvodnjom, praćenjem kontinuirane plovidbenosti, održavanjem ili modificiranjem zrakoplova ili bilo koje opreme ili dijela takvog zrakoplova;

Član 3.

(Primjenjivost)

Ovaj pravilnik se primjenjuje na događaje i druge informacije povezane sa sigurnošću koje uključuju civilne zrakoplove.

Član 4.

(Cilj izvještavanja o događajima)

- c) Organizacija ili osoba koja potpisuje potvrdu o pregledu plovidbenosti ili potvrdu o puštanju u rad zrakoplova ili bilo koje opreme ili dijela tog zrakoplova;
- d) Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi ili osoba koja obavlja dužnost kao član osoblja pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, kojem su povjerene odgovornosti povezane s uslugama u zračnoj plovidbi;
- e) Osoba koja obavlja dužnost u vezi sa upravljanjem sigurnošću aerodroma;
- f) Organizacija ili osoba koja vrši dužnosti vezane za ugradnju, izmjenu, održavanje, opravku, generalni remont, provjeru u letu ili kontrolu opreme na zemlji, koja se koristi ili ima namjeru da se koristi u svrhu, ili u vezi sa obezbjeđenjem usluga u zračnoj plovidbi ili navigacijskih sredstava za zrakoplove;
- g) Organizacija ili osoba koja vrši dužnosti zemaljskog opsluživanja zrakoplova, uključujući punjenje gorivom, opsluživanje, pripremu dokumenta o masi i opterećenju zrakoplova, zaštitu i odleđivanje zrakoplova, kao i vuču zrakoplova na aerodromu;
- h) Organizacija za obuku zrakoplovnog ovlaštenog i stručnog osoblja;
- i) Rukovodeće i/ili odgovorno osoblje zrakoplovnih organizacija u državnom i privatnom vlasništvu (državne organizacije za prijevoz putnika koje nemaju potvrdu zračnog operatera, aero-klubovi, udruženja građana i slično), ili piloti generalne avijacije /opće namjene.
- j) Sve organizacije ili osobe koje je ovlastila ili odobrila BHDCA, odnosno, koje su pod nadzorom BHDCA, a nisu obuhvaćene tačkama od a) do j) stava (1) ovog člana;
- k) Ostale osobe koje imaju saznanja o događaju.
- (2) Subjekti navedeni u stavu (1) ovog člana, putem sistema obaveznog izvještavanja o događajima, izvještavaju o događajima koji mogu predstavljati značajan rizik za sigurnost zrakoplovstva i koji pripadaju sljedećim kategorijama:
- a) događaji u vezi sa sprovođenjem operacija zrakoplovom, kao što su:
- 1) događaji povezani sa sudarima;
 - 2) događaji povezani s polijetanjem i slijetanjem;
 - 3) događaji povezani s gorivom;
 - 4) događaji tokom leta;
 - 5) događaji povezani s komunikacijom;
 - 6) događaji povezani s ozljedama, hitnim slučajevima i drugim kritičnim situacijama;
 - 7) događaji povezani s onesposobljenošću članova posade i drugi događaji povezani s članovima posade;
 - 8) događaji povezani s vremenskim uvjetima ili događaji povezani sa sigurnošću civilnog zrakoplovstva (*Security*).
- b) događaji u vezi s tehničkim uvjetima, održavanjem i popravkom zrakoplova, kao što su:
- 1) strukturni kvarovi;
 - 2) kvarovi na sistemima;
 - 3) problemi u vezi sa održavanjem i popravkom;
 - 4) problemi u vezi sa pogonom (uključujući motore, propelere i sisteme rotora), te problemi u vezi sa pomoćnom pogonskom jedinicom.
- c) događaji u vezi sa uslugama i objektima u zračnoj plovidbi, kao što su:
- 1) sudari, bliski susreti ili potencijalni sudari;
 - 2) posebni događaji u vezi s upravljanjem zračnim prometom i uslugama u zračnoj plovidbi (ATM/ANS);
 - 3) operativni događaji vezani uz ATM/ANS.
- d) događaji u vezi sa aerodromima i zemaljskim uslugama, kao što su:
- 1) događaji povezani s aerodromskim aktivnostima i objektima;
 - 2) događaji povezani s prihatom i otpremom putnika, prtljage, pošte i tereta;
 - 3) događaji povezani sa zemaljskim opsluživanjem zrakoplova i njihovim servisiranjem.
- (3) Lista događaja koji mogu predstavljati značajan rizik za sigurnost zrakoplovstva (događaji o kojima se izvještava) data je u Prilogu V ovog pravilnika.

Član 7.

(Dobrovoljno izvještavanje)

- (1) Dobrovoljno izvještavanje o događajima je sistem koji uključuje prikupljanje svih podataka o stvarnim ili potencijalnim nedostacima sigurnosti koji možda nisu obuhvaćeni obaveznim izvještavanjem o događajima. Dobrovoljni izvještaji mogu biti povezani sa određenim događajem u toku leta ili se mogu odnositi na opasnost po sigurnost ili na ono što možda izaziva zabrinutost bilo koje osobe u vezi sa sigurnošću.
- (2) Sistem dobrovoljnog izvještavanja koristi se radi olakšavanja prikupljanja pojedinosti o događajima i drugih informacija povezanih sa sigurnošću:
 - a) koje ne podliježu obaveznom izvještavanju na osnovu člana 6. st. (2) i (3) ovog pravilnika;
 - b) o kojima su izvijestili subjekti koji nisu navedeni u članu 6. stav (1) ovog pravilnika.
- (3) Svaka organizacija uspostavlja sistem dobrovoljnog izvještavanja o događajima kako bi se olakšalo prikupljanje:
 - a) podataka o stvarnim ili potencijalnim nedostacima sigurnosti koji možda nisu obuhvaćeni obaveznim izvještavanjem o događajima,
 - b) drugih informacija povezanih sa sigurnošću koje podnositelj izvještaja smatra stvarnom ili potencijalnom opasnošću za sigurnost zrakoplovstva.
- (4) BHDCA će izvršiti procjenu svakog zaprimljenog dobrovoljnog izvještaja u skladu sa članom 14. ovog pravilnika i izvršiti analizu događaja ukoliko bude smatrala da se iz toga mogu izvući sigurnosne preporuke.

DIO TREĆI - POSTUPAK IZVJEŠTAVANJA

Član 8.

(Institucija kojoj se izvještava)

- (1) BHDCA je nadležna institucija za nezavisno prikupljanje, procjenu, obradu, analizu i čuvanje podataka o događajima o kojima je izviješteno na osnovu čl. 6. i 7. ovog pravilnika.
- (2) BHDCA nije nadležna za obradu i analizu podataka o događajima koji spadaju u kategoriju nesreće ili ozbiljnog incidenta.

Član 9.

(Način dostavljanja izvještaja)

- (1) Obrazac izvještaja sa potpunim podacima o događaju može biti poslan u BHDCA e-mailom, faksom ili putem pošte. Događaj može biti prijavljen i telefonom uz obavezu dostavljanja izvještaja o događaju u roku od 72 sata.
- (2) Obrasci za izvještavanje o događajima su objavljeni na internet stranici BHDCA (www.bhdca.gov.ba).
- (3) Ako obrazac izvještaja nije dostupan, bitne informacije mogu biti dostavljene u vidu pisma na adresu BHDCA.

Član 10.

(Obaveza o izvještavanju)

- (1) Subjekti iz člana 6. stav (1) ovog pravilnika moraju da izvijeste BHDCA o svakom događaju koji je naveden u članu 6. st. (2) i (3), u najkraćem mogućem roku, a u svakom slučaju najkasnije 72 sata nakon što su postali svjesni događaja, osim u slučaju izuzetnih okolnosti (**rat, zemljotres, poplava i druge elementarne nepogode usljed kojih prijeti opasnost ugrožavanja života i zdravlja ljudi**).
- (2) Ukoliko okolnosti o događaju budu ocijenjene kao izuzetno opasne, BHDCA treba da bude obaviještena o najznačajnijim detaljima na najbrži mogući način (e-mail/telefon/faks), što u roku od 72 sata mora biti praćeno sa potpunim pisanim izvještajem.
- (3) Ako je početni izvještaj nepotpun u pogledu bilo koje informacije koja se zahtijeva ovim pravilnikom, sljedeći izvještaj mora biti potpun i poslat u roku od 72 sata od trenutka raspolaganja informacijama.
- (4) Sa izvještajem se postupa tako da se informacije iz izvještaja koriste samo u svrhu unapređenja sigurnosti, a nikako u druge svrhe, odnosno, da se odgovarajuće zaštiti povjerljivost identiteta podnosioca izvještaja i osoba spomenutih u izvještaju o događaju, s ciljem promoviranja "kulture pravičnosti".

Član 11.

(Izvještavanje unutar organizacije)

- (1) Na osnovu uspostavljenog internog sistema izvještavanja u okviru svojih organizacija, ovlaštena odgovorna osoba unutar zrakoplovne organizacije izvještaje o događajima iz člana 6. stav (2) i (3) i člana 7. stav (3) ovog pravilnika pravovremeno dostavlja BHDCA.
- (2) Odgovorna osoba unutar organizacije svaka tri mjeseca dostavlja BHDCA zbirne podatke o svim događajima o kojima je izvršeno izvještavanje unutar organizacije. Izvještaji se dostavljaju u skladu sa sadržajem koji je dat u Prilogu VII (Lista minimuma podataka/informacija sadržaja tromjesečnog izvještaja o događajima) ovog pravilnika.
- (3) U slučaju kada uposlenik podnese izvještaj koji potpada pod pojam događaja utvrđenog ovim pravilnikom, organizacija je dužna da ga obavijesti da li je isti upućen u BHDCA ili ne. Ako nije, a uposlenik smatra da treba biti, ima pravo da zahtijeva da izvještaj bude prosljeđen ili da ga lično podnese u BHDCA.
- (4) Postupak, kojim se osigurava pravo individualnog podnošenja izvještaja, mora biti ugrađen u postupak izvještavanja organizacije, te jasno formuliran u relevantnim instrukcijama uposlenom osoblju.

Član 12.

(Povjerljivo izvještavanje)

- (1) Pojedinaac može podnijeti izvještaj o događaju direktno u BHDCA ako smatra da je izvještaj povjerljiv.
- (2) Ako podnositelj izvještaja smatra da svoj identitet ne treba da otkrije, onda se takav izvještaj, sa oznakom "POVJERLJIVO", šalje u BHDCA, adresiran na "Generalni direktor", dok koverat treba obilježiti kao "Lično". Takav izvještaj će biti poštovan i postupiće se sa njim u skladu sa članom 14. i 17. ovog pravilnika.

DIO ČETVRTI - PROCJENA, OBRADA, ANALIZA I ČUVANJE PODATAKA O DOGAĐAJIMA

Član 13.

(Postupci sa izvještajem unutar organizacije)

- (1) Organizacije navedene u članu 6. stav (1) ovog pravilnika su dužne da propišu postupak prikupljanja, obrade, analize i čuvanja podataka o događaju, kako bi se utvrdile opasnosti

za sigurnost koje su povezane s utvrđenim događajima ili sa skupinama događaja.

- (2) Izvještaj o događaju mora biti u potpunosti obrađen i analiziran od organizacije koja šalje izvještaj prema BHDCA.
- (3) Na osnovu te analize, svaka organizacija utvrđuje uzrok događaja, vrstu i stepen ozbiljnosti događaja i odgovarajuće korektivne ili preventivne mjere, ako postoje, koje su potrebne zbog poboljšanja sigurnosti.
- (4) Nakon utvrđivanja odgovarajućih korektivnih ili preventivnih mjera, koje je potrebno preduzeti radi rješavanja stvarnih ili potencijalnih nedostataka u pogledu sigurnosti, organizacija mora:
 - a) pravovremeno sprovesti tu mjeru i
 - b) uspostaviti postupak praćenja sprovođenja i djelotvornosti mjera.
- (5) Svaka organizacija svojim zaposlenicima i ugovornom osoblju redovno prosljeđuje informacije o analizi događaja i sprovođenju korektivnih ili preventivnih mjera proisteklih iz analize tih događaja.
- (6) Kada organizacija u rezultatima svoje analize događaja ili skupine događaja utvrdi stvarni ili potencijalni rizik po sigurnost, mora, u roku od 30 dana od dana podnošenja izvještaja o događaju od strane podnosioca izvještaja, poslati BHDCA izvještaj koji sadrži:
 - a) preliminarne rezultate analize događaja ili konačne rezultate analize ako je ista završena;
 - b) korektivne ili preventivne mjere koje organizacija treba preduzeti.
- (7) Konačne rezultate sprovedene analize organizacija dostavlja BHDCA, čim postanu dostupni i, u načelu, najkasnije tri mjeseca od podnošenja izvještaja o događaju od strane podnosioca izvještaja.
- (8) BHDCA može zatražiti od organizacije da joj dostavi preliminarne ili konačne rezultate analize nekog događaja o kojem je BHDCA obaviještena, a za isti nije dostavljena bilo koja analiza ili konačni izvještaj.
- (9) Blagovremeno izvještavanje BHDCA o rezultatima analize i preduzetim radnjama može umanjiti ili učiniti nepotrebnim direktno uključivanje BHDCA u istražne radnje.

Član 14.

(Postupci sa izvještajem koji su primljeni u BHDCA)

- (1) BHDCA će obraditi izvještaje koji su direktno prosljeđeni BHDCA, uključujući i izvještaje podnijete od strane osoblja BHDCA i "povjerljive" izvještaje za koje smatra da imaju, ili mogu imati, značajne posljedice na sigurnost, tako što će:
 - a) odlučiti koji događaj zahtijeva analizu od strane BHDCA u cilju ispunjavanja propisanih nadležnosti;
 - b) analizirati primljeni izvještaj o događaju i informirati podnosioca izvještaja (ako je to moguće) o analizi događaja;
 - c) na osnovu analize BHDCA, određuju odgovarajuće korektivne ili preventivne mjere potrebne za poboljšanje sigurnosti.
- (2) Postupak prikupljanja dodatnih informacija o događaju i analize događaja može sprovesti tim koji je sastavljen od inspektora i drugih osoba sa potrebnim kvalifikacijama ili osoba iz BHDCA koje posjeduju autorizaciju za obavljanje tih zadataka i poslova, odnosno, osobe BHDCA koje rade na poslovima obaveznog izvještavanja o događajima (MOR).
- (3) Na osnovu te analize, BHDCA utvrđuje uzrok događaja, vrstu i stepen ozbiljnosti događaja i odgovarajuće korektivne ili preventivne mjere, ako postoje, koje su potrebne zbog poboljšanja sigurnosti.

- (4) Nakon utvrđivanja odgovarajućih korektivnih ili preventivnih mjera koje je potrebno preduzeti radi rješavanja stvarnih ili potencijalnih nedostataka u pogledu sigurnosti, BHDCA mora:
- pravovremeno sprovesti tu mjeru; i
 - uspostaviti postupak praćenja sprovođenja i djelotvornosti mjera.
- (5) BHDCA mora imati pristup obavljenoj analizi događaja od strane organizacije i na odgovarajući način će sprovoditi nadzor nad implementacijom mjera koje su preduzele organizacije na osnovu interne analize ili mjera koje nalaže BHDCA nakon sprovedene analize događaja.
- (6) Ako BHDCA zaključi da sprovođenje i učinkovitost predložene mjere, o kojima je izvještena od strane organizacije, nisu prikladne za rješavanje stvarnih ili potencijalnih sigurnosnih nedostataka, BHDCA će naložiti organizaciji da preduzme i sprovede odgovarajuće dodatne mjere.
- (7) BHDCA će koristiti podatke sa registratora podataka leta (FDR) samo ako je to potrebno u cilju odgovarajuće analize i istrage određenih događaja. Cilj korištenja tih podataka je dopuna i proširivanje informacija iz izvještaja, a ne provjera istih.
- (8) BHDCA će odlučiti u kojim okolnostima će koristiti te podatke i zahtijevati od operatora da zadrži podatke sa FDR u periodu od 14 dana od dana događaja ili za duži period ako se drugačije odluči. BHDCA će u najkraćem mogućem vremenu obavijestiti organizaciju koja je dostavila izvještaj kada zahtijeva takve podatke.
- (9) U slučaju da BHDCA primi izvještaj o događaju iz organizacije za koji nije izvršena procjena i analiza, BHDCA vrši početnu procjenu i obradu istog i koordinira sa tom organizacijom na preduzimanju aktivnosti kako je to propisano članom 13. ovog pravilnika.
- (10) Ako BHDCA zaključi da analiza događaja i predložene mjere o kojima je izvještena od strane organizacije nisu prikladne za rješavanje stvarnih ili potencijalnih sigurnosnih nedostataka, BHDCA će sprovesti dodatnu analizu tog događaja.
- (11) Postupak prijema, obrade i analize prispjelih izvještaja o događajima u BHDCA, odnosno, pohrana, razmjena i distribucija informacija o događajima, biće detaljno opisana u Instrukciji o obradi i analizi izvještaja o događajima, koju će BHDCA naknadno propisati.

Član 15.

(Nadležnosti BHDCA po pitanju izvještaja o događajima)

BHDCA je nadležna za:

- Prijem, obradu, procjenu i analizu primljenih izvještaja o događajima i, na osnovu sprovedenih analiza, predlaganje odgovornim osobama BHDCA planiranje i sprovođenje stručnih i inspeksijskih nadzora.
- Praćenje načina i učinkovitosti sprovođenja mjera i sigurnosnih preporuka nastalih iz analize izvještaja o događajima.
- Koordinaciju i nadgledanje napredovanja analize događaja koju sprovede organizacije do izrade konačnog izvještaja.
- Pohranu i evidentiranje svih događaja, bez obzira na vrstu i klasifikaciju događaja;
- Kontinuirano nadgledanje svih prispjelih izvještaja o događajima ili prethodno pohranjenih podataka iz izvještaja ili prikupljenih informacija, u cilju uočavanja opasnosti ili moguće opasnosti po sigurnost i, na osnovu toga, predlaganje određenih mjera ili

izvještavanje nadležnih organa zaduženih za sigurnost.

- Redovno analiziranje baze podataka kako bi se uočili trendovi ili moguće opasnosti;
- Pretraživanje i analizu baze podataka na zahtjev osoblja zaposlenog u BHDCA, zainteresiranih strana ili jedinice za istragu nesreća i, na osnovu toga, po potrebi dostavljanje određenih informacija zainteresiranim stranama u skladu sa odredbama ovog pravilnika.
- Na osnovu informacija dobijenih analizom izvještaja o događajima, po potrebi, preduzimanje određenih mjera izmjene Državnog programa sigurnosti (SSP).

DIO PETI – EVIDENCIJA, ČUVANJE PODATAKA I RAZMJENA INFORMACIJA

Član 16.

(Baza podataka)

- BHDCA će uspostaviti bazu podataka o incidentima i vodiće evidenciju o svim relevantnim informacijama o nesrećama i ozbiljnim incidentima koje su prikupila ili izdala Jedinica za istraživanje nesreća i incidentata.
- Minimalni podaci koji se unose u bazu podataka baziраće se na sadržaju obrasca izvještaja o događajima, koji je dat u Prilogu I ovog pravilnika.
- BHDCA neće u bazu podataka unositi podatke o identitetu i adresi podnositelja izvještaja.
- BHDCA će uzeti u obzir potrebu za kompatibilnošću softvera svoje baze podataka sa softverima postojećih baza podataka drugih država i/ili država članica EU (*Eccairs*).
- Organizacije će pohranjivati prikupljene podatke iz izvještaja o događajima u odgovarajuću bazu podataka.
- BHDCA će zaključiti poseban sporazum sa Jedinicom za istraživanje nesreća i incidentata, kojim će biti regulirana pitanja pristupa bazama podataka i razmjeni informacija, radi izvršavanja svojih propisanih dužnosti i odgovornosti koje su vezane za sigurnost.
- Podaci iz baze podataka koristiće se za razvijanja statističkih podataka o nivou sigurnosti, tendenciji kretanja tokom vremena, izradu analiza i na osnovu toga, utvrđivanje potrebnih preventivnih i korektivnih mjera. Ako se analizom utvrde pitanja sigurnosti koja se tiču druge države, takve informacije prosljediće se tijelu nadležnom u toj državi.
- Sa informacijama iz baze podataka se postupa tako da se informacije koriste samo u svrhu unaprjeđenja sigurnosti i sprečavanje novih incidentata i nesreća, a nikako u druge svrhe, odnosno, da se odgovarajuće zaštiti povjerljivost identiteta podnositelja izvještaja i osoba spomenutih u izvještaju o događaju s ciljem promoviranja "kulture pravičnosti".

Član 17.

(Zaštita podataka i izvora informacija)

- Bez obzira na vrstu/klasifikaciju događaja, lični podaci (imena ili adrese podnositelja izvještaja o događaju) se nikad neće unositi u bazu podataka BHDCA.
- Svaka organizacija mora osigurati da svi lični podaci budu dostupni samo odgovornoj osobi u organizaciji zaduženoj za prijem, obradu i analizu događaja, a ostalom osoblju te organizacije samo kada je to apsolutno nužno za istragu događaja radi unaprjeđenja nivoa sigurnosti. Neidentificirane informacije, po potrebi, se mogu dostavljati i drugom osoblju u organizaciji.
- BHDCA će pokrenuti krivični postupak protiv svih osoba za koje ima saznanja putem obaveznog i dobrovoljnog izvještavanja u slučajevima:

- a) zlonamjernog ponašanja;
 - b) namjernog, teškog i ozbiljnog zanemarivanja očitog rizika i krajnjeg nedostatka profesionalne odgovornosti za primjenu brige koja je bila očito potrebna u datim okolnostima, koji uzrokuje predvidljivu štetu osobi ili imovini, ili koji značajno ugrožava nivo sigurnosti.
- (4) Zaposlenici u organizaciji i ugovorno osoblje koje izvijeste o događaju ili se spominju u izvještajima o događajima prikupljenim putem obaveznog i dobrovoljnog izvještavanja o događajima, ne smiju biti predmetom bilo kakvog kažnjavanja ili disciplinske odgovornosti od strane poslodavca ili organizacije za koju se te usluge pružaju, osim u slučajevima navedenim u stavu (3) tačka a) i b) ovog člana.
 - (5) Svaka organizacija, nakon sprovedenih konsultacijama sa zaposlenicima ili predstavnicima zaposlenika, treba donijeti interni opšti pravni akt koji opisuje kako se jamče i sprovode načela "kulture pravičnosti" u njihovoj organizaciji, a naročito načelo iz stava (4) ovog člana. BHDCA može zatražiti preispitivanje internih akata organizacije prije njihova sprovođenja.
 - (6) BHDCA će pratiti postupke ili implementaciju zahtjeva iz stava (4) i (5) ovog člana.
 - (7) Zaposlenici ili ugovorno osoblje organizacije mogu prijaviti BHDCA navodne povrede pravila utvrđenih ovim članom. Zaposlenici i ugovorno osoblje organizacije zbog prijava tih navodnih povreda ne smiju biti kažnjeni na bilo koji način.

Član 18.

(Povjerljivost i upotreba informacija)

- (1) BHDCA, organizacije i drugi nadležni organi su dužni da osiguraju tajnost podataka i informacija o događajima, u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 54/05 i 12/09), te da ograniče njihovu upotrebu na ono što je strogo neophodno za izvršavanje njihovih obaveza u pogledu sigurnosti. U tom smislu, dobijene informacije će se koristiti samo u svrhu upravljanja rizicima, unaprjeđenja sigurnosti i sprječavanja novih incidenata i nesreća, odnosno, za analize sigurnosnih trendova koji mogu biti osnova za sigurnosne preporuke, mjere i direktive, kojima se rješavaju stvarni ili potencijalni sigurnosni nedostaci, bez pripisivanja krivice ili odgovornosti.
- (2) BHDCA će zaključiti poseban sporazum sa pravosudnim organima u BiH, kojim će biti regulirano pitanje osiguranja pravičnosti i povjerljivosti i upotreba informacija.

Član 19.

(Razmjena i distribucija informacija pohranjenih u BHDCA bazi podataka)

- (1) BHDCA će osigurati da se iskustva, bazirana na sakupljenim podacima o događajima, razmjenjuju između država u cilju razvijanja reprezentativne i opće slike o tipičnim opasnostima i povezanim uzrocima, kao i sticanja uvida u trend kretanja sigurnosti u različitim područjima civilnog zrakoplovstva. Takođe, ovim će se omogućiti i sticanje sigurnosnih pouka iz izvještaja o događajima.
 - (2) BHDCA će proslijediti sve bitne informacije povezane sa sigurnošću odgovarajućim tijelima drugih država, u najkraćem mogućem roku, ako u toku prikupljanja podataka o događajima ili prilikom pohrane izvještaja o događajima u bazu podataka ili sprovođenja analize događaja utvrdi da su te sigurnosne informacije od interesa za druge države ili da možda zahtijevaju preduzimanje sigurnosnih mjera druge države.
- (3) BHDCA će, na zahtjev Komisije EU ili na osnovu ECAA sporazuma, dostaviti Komisiji EU informacije i podatke koji se nalaze u BHDCA bazi podataka o događajima ukoliko utvrdi da su te informacije od interesa za Komisiju EU ili da možda zahtijevaju preduzimanje sigurnosnih mjera Komisije EU u skladu sa njenim nadležnostima.
 - (4) Zainteresirane strane, navedene u Prilogu II ovog pravilnika, mogu zahtijevati pristup određenim informacijama sadržanim u BHDCA bazi podataka. Zainteresirane strane upućuju zahtjev za dostavu informacija BHDCA.
 - (5) Iz sigurnosnih razloga, zainteresiranim stranama ne odobrava se direktan pristup BHDCA bazi podataka.

Član 20.

(Obrada zahtjeva i donošenje odluke)

- (1) Zahtjev za informacijama, koje se nalaze u BHDCA bazi podataka, podnose se u BHDCA na obrascima koji će biti publikovani na web stranici BHDCA. Obrasci zahtjeva obavezno sadrže elemente navedene u Prilogu III ovog pravilnika.
- (2) Prilikom prijema zahtjeva, BHDCA će provjeriti da li je:
 - a) zahtjev podnijela zainteresirana strana;
 - b) BHDCA nadležna za obradu tog zahtjeva;
 - c) zahtjev opravdan i ostvariv.
- (3) Ako BHDCA utvrdi da su druge države nadležne za rješavanje određenog zahtjeva, prenosi ga toj državi, prema potrebi.
- (4) Ako je zahtjev prihvatljiv, BHDCA određuje količinu i nivo informacija koje prosljeđuje zainteresiranoj strani. Informacije koje se trebaju dostaviti zainteresiranim stranama, ograničavaju se samo na ono što je izričito zatraženo u zahtjevu. Informacije koje nisu povezane s vlastitom opremom, operacijama ili područjem djelatnosti zainteresirane strane, prosljeđuju se samo kao skupne ili neidentifikacijske informacije. Informacije koje nisu u skupnom obliku, mogu se proslijediti zainteresiranoj strani samo ako ta strana podnese detaljno pismeno obrazloženje. Te informacije koriste se samo u skladu sa zahtjevima navedenim u članu 16, 17. i 18. ovog pravilnika.
- (5) BHDCA zainteresiranim stranama navedenim u Prilogu II, tačka (b), može proslijediti samo informacije koje se odnose na njihovu vlastitu opremu, operacije ili područje djelatnosti.
- (6) Kad BHDCA dobije zahtjev od zainteresirane strane koja je navedena u Prilogu II, tačka (a), može donijeti generalnu odluku da informacije redovno prosljeđuje zainteresiranoj strani, pod uvjetom da:
 - a) su tražene informacije povezane su s vlastitom opremom, operacijama ili područjem djelatnosti zainteresirane strane;
 - b) odluka ne dozvoljava pristup cijelom sadržaju baze podataka;
 - c) se odluka odnosi samo na neidentifikacijske informacije.
- (7) BHDCA zainteresiranim stranama može prosljeđivati informacije u papirnatom obliku ili upotrebom sigurnih elektroničkih načina komunikacije.
- (8) Zainteresirana strana koristi navedene informacije pod sljedećim uvjetima:
 - a) zainteresirana strana koristi informacije samo u svrhu koja je navedenu u zahtjevu;
 - b) zainteresirana strana ne smije otkriti dobivene informacije bez pismenog odobrenja podnosioca izvještaja o događaju i mora preduzeti sve potrebne mjere da osigura odgovarajuću povjerljivost dobijenih informacija.

- (9) Odluka o distribuciji informacija ograničena je samo na ono što je nužno potrebno korisniku tih informacija.
- (10) BHDCA vodi evidenciju o svim primljenim zahtjevima za dostavu informacija i o preduzetim mjerama na osnovu tog zahtjeva.

Član 21.

(Sadržaj izvještaja o događajima)

- (1) Izvještaji o događajima treba da sadrže minimalno informacije koje su navedene u Prilogu I ovog pravilnika.
- (2) BHDCA može uključiti u obrasce obaveznog izvještaja o događajima i dodatne informacije, osim onih koji su navedeni u stavu (1) ovog člana, u cilju dobijanja dodatnih informacija koje su bitne za analizu događaja. Sadržaj obrazaca obaveznog izvještaja o događajima i instrukcija za popunjavanje istih data je u Prilogu VI ovog pravilnika.
- (3) Izvještaji o događajima moraju obavezno sadržavati, između ostalog, klasifikaciju rizika po sigurnost za dotični događaj.
- (4) Organizacije i BHDCA moraju uspostaviti postupke kontrole kvalitete postupaka unosa podataka u bazu podataka kako bi se poboljšala dosljednost unošenja podataka, posebno između prvih prikupljenih informacija i podataka iz izvještaja koji se pohranjuju u bazi podataka.

DIO ŠESTI - GODIŠNJI IZVJEŠTAJI I BROŠURE

Član 22.

(Godišnji izvještaj)

- (1) BHDCA će dostavljati sumarni godišnji izvještaj o događajima, za koje je nadležna, Ministarstvu komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine, jednom godišnje, najkasnije do 30. januara za prethodnu godinu.
- (2) U cilju informiranja javnosti o nivou sigurnosti zračne plovidbe u Bosni i Hercegovini, BHDCA će jednom godišnje, na internet stranici BHDCA, objavljivati godišnji izvještaj o događajima/analizu sigurnosti, koji će u sebi sadržavati:
- sumarni pregled o vrsti događaja sa neidentificiranim informacijama o događaju i druge informacije povezane sa sigurnošću o kojima je izviješteno putem sistema obaveznog i dobrovoljnog izvještavanja;
 - trendove;
 - preduzete mjere.
- (3) U cilju informiranja javnosti o nivou sigurnosti zračne plovidbe u Bosni i Hercegovini, BHDCA će u kontinuitetu objavljivati rezultate analize izvještaja o događajima sa neidentificiranim informacijama na internet stranici BHDCA (www.bhdca.gov.ba).
- (4) Neidentificirane informacije o događajima iz stava (3) ovog člana će sadržavati osnovne pojedinosti konkretnog događaja, kao što je vrsta zrakoplova, usluge/uključena sredstva, faza leta i kratak opis događaja, učestalost, procjena rizika i sigurnosne preporuke.

Član 23.

(Promoviranje kulture izvještavanja o događajima)

BHDCA će na prikladan način vršiti promociju kulture izvještavanja o događajima koja će se sastojati od:

- izdavanja pamfleta i postera,
- izdavanja brošura i biltena o sigurnosti,
- održavanje seminara/radionica, ili
- držanje predavanja industriji na određenu temu i davanje smjernica,
- adekvatnog osposobljavanja radnika BHDCA,
- redovnim dodatnim obukama (refresher trainings),
- posebnim ad hoc sastancima.

DIO SEDMI - PREKRŠAJNE ODREDBE

Član 24.

(Opoziv, suspenzija dozvola i upozorenja)

- (1) BHDCA ima pravo trajno ili privremeno oduzeti dozvolu ili izdati upozorenje u skladu sa članom 89. Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09).
- (2) Svrha ove radnje je povećanje sigurnost zračne plovidbe, a ne kažnjavanje imatelja dozvole.
- (3) Prilikom rješavanja svakog konkretnog slučaja BHDCA će uzeti u obzir sve važne informacije o okolnostima događaja o imatelju dozvole, potvrde, odobrenja ili ovlaštenja.

DIO OSMI - ZAVRŠNE ODREDBE I STUPANJE NA SNAGU

Član 25.

(Završne odredbe)

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o izvještavanju o događajima ("Službeni glasnik BiH", broj 12/06 od 21.02.2006. godine), Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o izvještavanju o događajima ("Službeni glasnik BiH", broj 13/09 od 16.02.2009. godine) i Pravilnik o preuzimanju određenih propisa evropske zajednice o prijavljivanju događaja u civilnom zrakoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 83/10 od 11.10.2010. godine).

Član 26.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-625-1/15

07. jula 2015. godine

Banja Luka

Generalni direktor

Đorđe Ratkovića, s. r.

PRILOG I

POPIS MINIMALNIH INFORMACIJA KOJE TREBA SADRŽAVATI IZVJEŠTAJ O DOGAĐAJIMA

Napomena: Polja koja su data u obrascima za izvještavanje o događajima moraju biti popunjena sa traženim informacijama. Ako BHDCA nije u mogućnosti unijeti te informacije jer ih nije zaprimila od organizacije ili podnosioca izvještaja, u takva polja može se unijeti riječ: "nepoznato". Međutim, s ciljem unošenja kvalitetnih i odgovarajućih informacija u bazu podataka, upotrebu riječi "nepoznato" trebalo bi izbjegavati, a izvještaj, gdje je to moguće, kasnije treba dopuniti određenim informacijama.

(1) ZAJEDNIČKA OBAVEZNA POLJA KOJA TREBA POPUNITI

Prilikom evidentiranja svakog događaja koji se obavezno prijavljuje i, do najveće moguće mjere, svakog događaja koji se dobrovoljno prijavljuje, u odgovarajućim bazama podataka organizacije i BHDCA moraju obezbijediti na određeni način da evidentirani izvještaji o događajima sadrže barem sljedeće informacije:

- Naslov:
 - naslov;
- Informacija koju treba klasificirati:
 - odgovorni subjekt,
 - broj predmeta/dosijea,
 - status događaja;
- Kada se dogodio događaj:
 - UTC datum;
- Gdje se dogodio događaj:
 - država/područje događaja,
 - lokacija događaja;

- 5) Klasifikacija događaja:
 - a) klasa događaja,
 - b) kategorija događaja;
- 6) Opis događaja:
 - a) jezik opisa događaja,
 - b) opis događaja;
- 7) Događaji:
 - a) vrsta događaja;
- 8) Klasifikacija rizika.

(2) POSEBNA OBAVEZNA POLJA KOJA TREBA POPUNITI

2.1. Polja koja se odnose na informacije o zrakoplovu

Prilikom evidentiranja svakog događaja koji se obavezno prijavljuje i, do najveće moguće mjere, svakog događaja koji se dobrovoljno prijavljuje, u odgovarajućim bazama podataka organizacije i BHDCA moraju obezbijediti na određeni način da evidentirani izvještaji o događajima sadrže barem sljedeće informacije koje se odnose na zrakoplov:

- 1) Identifikacija zrakoplova:
 - a) država registracije,
 - b) marka/model/serija,
 - c) serijski broj zrakoplova,
 - d) registracija zrakoplova,
 - e) pozivni znak;
- 2) Operacije zrakoplova:
 - a) operator,
 - b) vrsta operacije;
- 3) Opis zrakoplova:
 - a) kategorija zrakoplova,
 - b) vrsta pogona,
 - c) težinska skupina (MTOW);
- 4) Istorija leta:
 - a) posljednja tačka polijetanja,
 - b) planirano odredište,
 - c) etapa leta;
- 5) Vremenski uvjeti:
 - a) relevantni vremenski uvjeti.

2.2. Polja koja se odnose na usluge u zračnoj plovidbi

Prilikom evidentiranja svakog događaja koji se obavezno prijavljuje i, do najveće moguće mjere, svakog događaja koji se dobrovoljno prijavljuje, u odgovarajućim bazama podataka organizacije i BHDCA moraju obezbijediti na određeni način da evidentirani izvještaji o događajima sadrže barem sljedeće informacije koje se odnose na uslugu u zračnoj plovidbi ili operativno okruženje:

- 1) Povezanost s ATM-om:
 - a) doprinos ATM-a,
 - b) narušena usluga (učinak na ATM uslugu);
- 2) Naziv ATS jedinice.

2.2.1. Razdvajanje s minimalnim prekršajem/nemogućnost razdvajanja i polja koja se odnose na prekršaj u zračnom prostoru

Prilikom evidentiranja svakog događaja koji se obavezno prijavljuje i, do najveće moguće mjere, svakog događaja koji se dobrovoljno prijavljuje, u odgovarajućim bazama podataka organizacije i BHDCA moraju obezbijediti na određeni način da evidentirani izvještaji o događajima sadrže barem sljedeće informacije koje se odnose na razdvajanje s minimalnim prekršajem/nemogućnost razdvajanja ili na prekršaje u zračnom prostoru:

- 1) Zračni prostor:
 - a) vrsta zračnog prostora,
 - b) klasa zračnog prostora,
 - c) FIR/UIR naziv.

2.3. Polja koja se odnose na aerodrom

Prilikom evidentiranja svakog događaja koji se obavezno prijavljuje i, do najveće moguće mjere, svakog događaja koji se dobrovoljno prijavljuje, u odgovarajućim bazama podataka organizacije i BHDCA moraju obezbijediti na određeni način da evidentirani izvještaji o događajima sadrže barem sljedeće informacije koje se odnose na događaje na aerodromu ili u operativnom okruženje:

- 1) Indikator lokacije (indikator lokacije ICAO-a);
- 2) Lokacija na aerodromu.

2.4. Polja koja se odnose na oštećenje zrakoplova ili ozljedu osobe

Prilikom evidentiranja svakog događaja koji se obavezno prijavljuje i, do najveće moguće mjere, svakog događaja koji se dobrovoljno prijavljuje, u odgovarajućim bazama podataka organizacije i BHDCA moraju obezbijediti na određeni način da evidentirani izvještaji o događajima sadrže barem sljedeće informacije koje se odnose na oštećenje zrakoplova ili ozljedu osoba:

- 1) Ozbilnost događaja:
 - a) najveća šteta,
 - b) stepen ozljeda;
- 2) Ozljede osoba:
 - a) broj ozljeda na tlu (sa smrtnim ishodom, ozbiljne, manje),
 - b) broj ozljeda u zrakoplovu (sa smrtnim ishodom, ozbiljne, manje).

PRILOG II

ZAINTERESIRANE STRANE

(a) Zainteresirane strane, kojima se informacije mogu davati na osnovu odlučivanja za svaki slučaj posebno ili na osnovu generalne odluke, su:

- 1) Proizvođači: projektanti i proizvođači zrakoplova, motora, propelera i dijelova i uređaja zrakoplova i njihova udruženja; projektanti i proizvođači sistema upravljanja zračnim prometom (ATM) i njihovih sastavnih dijelova; projektanti i proizvođači sistema za pružanje usluga u zračnoj plovidbi (ANS) i njihovih dijelova; projektanti i proizvođači sistema i opreme koji se koriste na zračnoj strani aerodroma;
- 2) Održavanje: organizacije uključene u održavanje ili obnavljanje zrakoplova, motora, propelera, dijelova i uređaja zrakoplova; ugradnju, izmjene, održavanje, popravke, obnovu, provjeru u letu ili inspekciju opreme za zrakoplovnu navigaciju; ili održavanje ili obnavljanje sistema zračne strane aerodroma, njegovih dijelova i opreme;
- 3) Operatori: zrakoplovne kompanije i zračni prijevoznici i udruženja zrakoplovnih kompanija i zračnih prijevoznika; operatori aerodroma i udruženja operatora aerodroma;
- 4) Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi i pružatelji usluga posebnih funkcija ATM-a;
- 5) Pružatelji aerodromskih usluga: organizacije zadužene za zemaljsko opsluživanje zrakoplova, uključujući opskrbu gorivom, pripremu dokumentacije o teretu, ukrcaj, odmrzavanje i tegljenje na aerodromu, te spašavanje i gašenje požara, kao i druge usluge u slučaju opasnosti;
- 6) Organizacije za osposobljavanje/obuku u području zrakoplovstva (ATO);
- 7) Organizacije iz drugih zemalja: državna zrakoplovna tijela (CAA) i tijela za ispitivanje nesreća iz drugih zemalja;

- 8) Међународне зракопловне организације;
 - 9) Истраживања: јавни или приватни истраживачки лабораторији, центри или тијела, или универзитети који су укључена у истраживања или студије о сигурности у зракопловству.
- (b) Зинтересирани стране којима се информације могу давати на основу одлучивања за сваки случај посебно су:
- 1) Пилоти (на личној основи);
 - 2) Контролори зрачног промета (на личној основи) и друго АТМ/АНС особље које обавља послове повезане са сигурношћу;
 - 3) Инженери/теhничари/особље које се бави електроником у подручју сигурности зрачног промета/руководитељи у подручју зракопловства или руководиоци аеродрома (на личној основи);
 - 4) Струковна представничка тијела особља које обавља послове повезане са сигурношћу.

ПРИЛОГ III

САДРЖАЈ ЗАХТЈЕВА ЗА ДОСТАВУ ИНФОРМАЦИЈА ИЗ БНДСА БАЗЕ ПОДАТАКА

- 1) Име и презиме/назив:
 - a) Функција/радно мјесто:
 - b) Организација:
 - c) Адреса:
 - d) Телефон:
 - e) Е-пошта:
 - f) Датум:
 - g) Врста посла:
 - h) Категорија подносиоца захтјева (видјети Прилог II овог правилника).
- 2) Тражене информације (навести, што прецизније, које се информације жеље добити; навести релевантне датуме/раздобља о догађајима/информацијама за које су стране заинтересирани);
- 3) Разлог захтјева;
- 4) Објасните сврху за коју ће се информације користити;
- 5) Датум до којег се жеље добити тражена информација;
- 6) Испуњени образац треба послати на прикладан начин, како сlijеди:
 - a) Поштом: БНДСА, Војводе Пере Креце бб, 78 000 Банја Лука или
 - b) Е-mail: safety@bhdca.gov.ba/bhdca@bhdca.gov.ba или
 - c) Fax: + 387 51 921 520
- 7) Приступ информацијама:
БНДСА неће прослиједити информације ако оне нису тражене у складу са захтјевима овог правилника. Зинтересирани стране обавезује себе и своју организацију да ће ограничити коришћење информација само у сврху коју су описали тачки 4). Информације достављене на основу овог захтјева доступне су само у сврхе сигурности летења, а не у друге сврхе попут, посебно, приписивања кривике или одговорности или у комерцијалне сврхе.
Подносилац захтјева нема допуштење открити пружене информације било коме без писмене сагласности БНДСА. Неиспуњавање ових увјета може довести до одбијања даљем приступу информацијама из БНДСА базе података, а према потреби и других санкција.
- 8) Датум, мјесто и потпис.

ПРИЛОГ IV

ЛИСТА ПРИМЈЕРА ОЗБИЛНИХ ИНЦИДЕНАТА

Долје наведени инциденти су типични примјери инцидената за које се може рећи да припадају озбиљним инцидентима. Lista nije potpuna i služi samo kao smjernica u vezi sa definicijom "ozbiljnog incidenta":

- 1) Близу сусрет у зраку који захтјева маневар избегавања са циљем да се избегне судар или несигурна ситуација или при којем би поступак избегавања представљао одговарајућу радњу;
- 2) Контролирани лет према тлу који је једва избегнут;
- 3) Прекинато полјетање на затвореној или заузетој полетно-слетној стази, на ролној стази, осим одобрених операција хеликоптера, или са недодјелјене полетно-слетне стазе;
- 4) Полјетање са затворене или заузете полетно-слетне стазе, са ролне стазе, осим одобрених операција хеликоптера, или са недодјелјене полетно-слетне стазе;
- 5) Слјетање или покушај слјетања на затворену или заузету полетно-слетну стазу, на ролну стазу, осим одобрених операција хеликоптера, или на недодјелјену полетно-слетну стазу, немогућност постизања предвиђених перформанси за вријеме полјетања или почетног пенјања;
- 6) Пожар и дим у путничком простору, у простору за товар или пожар на мотору, чак иако су такви пожари угашени употребом средстава за гашење;
- 7) Догађаји код којих је летачка посада морала да користи кисик за случај нужде;
- 8) Квар на конструкцији зракоплова или распад мотора, укључујући и неконтролиране кварове на турбинском мотору, који се не класифицирају као несрећа;
- 9) Вишеструки кварови једног или више система зракоплова који озбиљно утичу на управљање зракопловом;
- 10) Случајеви онеспособљености летачке посаде током лета;
- 11) Ситуације у којим количина горива захтјева да пилот прогласи ванредно стање;
- 12) Упаци на полетно-слетну стазу, класифицирани као озбиљност А степена према Приручнику о спрјечавању упада на полетно-слетну стазу (ICAO doc 9870) а који садржи информације о класифицирању озбиљности;
- 13) Инциденти при полјетању или слјетању;
- 14) Инциденти, као што је слјетање прије полетно-слетне стазе, слјетање са заустављањем преко краја полетно-слетне стазе или излјетање боčno ван граница полетно-слетне стазе, кварови система, метеоролошке непогоде, управљање зракопловом изван одобрених аеродинамичких ограничења или друге појаве које су мogle изазвати теškoће при управљању зракопловом, квар више од једног система у редундантном систему који је обавезан за вођење лета или навигацију.

ПРИЛОГ V

ДОГАЂАЈИ О КОЈИМА СЕ ИЗВЈЕШТАВА

Lista ne može biti u potpunosti sveobuhvatna, pa ukoliko je procijenjeno da i neki drugi događaj ispunjava navedene uvjete, izvještaj treba biti sastavljen i o njemu.

Догађаји о којима треба извјестити су они гдје је сигурност операција била или могла бити угрожена или која је могла довести до несигурног стања. Уколико у погледу оног ко извјештава о догађају није било угрожавана сигурности операције, али ако се понавља у различитим околностима и вјероватно ће проузроковати потенцијално несигурно стање, тада извјештај треба да буде поднешен. Оно за шта се процјени да треба извјестити о једној класи производа или уређаја, не значи да се не мора поднјети извјештај и за остале, а одсуство или присуство једног фактора: људског или техничког, може трансформирати догађај у несрећу или озбиљан инцидент.

Специфична оперативна одобрења, на примјер: RVSM, ETOPS, RNAV или дизајн програма одржавања, може имати

specifične zahtjeve za izvještavanje o greškama ili nedostacima koji se odnose na to odobrenje ili program.

1. DOGAĐAJI U VEZI SA SPROVOĐENJEM OPERACIJA ZRAKOPLOVOM

A. Upravljanje zrakoplovom

- (1) Manevar izbjegavanja:
 - a) Opasnost od sudara sa drugim zrakoplovom, objektom, terenom ili nesigurnom situacijom kada je postupak izbjegavanja morao biti primijenjen.
 - b) Manevar izbjegavanja koji zahtijeva izbjegavanje sudara sa drugim avionom, terenom ili nekim objektom.
 - c) Manevar izbjegavanja da bi se izbjegle ostale nesigurne situacije.
- (2) Incident tokom polijetanja ili slijetanja, uključujući slijetanje iz predostrožnosti ili prinudno slijetanje (dodir s terenom ispred poletno-sletne staze, istrčavanje van kraja ili jednu od strana poletno-sletne staze, polijetanje, prekinuto polijetanje, slijetanje ili pokušaj slijetanja na zatvorenu, zauzetu ili pogrešnu poletno-sletnu stazu, kao i neovlašten ulazak na poletno-sletnu stazu).
- (3) Nemogućnost postizanja predviđenih performansi tokom polijetanja ili početnog penjanja.
- (4) Kritično mala količina goriva, nemogućnost transfera goriva ili korištenje ukupne količine upotrebljivog goriva.
- (5) Gubitak kontrole upravljanja zrakoplovom (djelimični ili privremeni) iz bilo kojeg razloga.
- (6) Događaji blizu ili iznad brzine odluke (V1), koji su prouzrokovali opasnu ili potencijalno opasnu situaciju (prekinuto polijetanje, dodir repnim površinama zrakoplova, otkaz motora).
- (7) Produžavanje na drugi školski krug ili prilaz za slijetanje, koje je prouzrokovalo opasnu ili potencijalno opasnu situaciju.
- (8) Nenamjerno značajno odstupanje od brzine, namjeravane putanje ili visine (više od 300 ft) iz bilo kojeg razloga.
- (9) Snižavanje ispod visine odluke ili minimalne visine snižavanja bez uočavanja zahtijevanih vizuelnih karakteristika na zemlji.
- (10) Gubitak orijentacije o poziciji zrakoplova u odnosu na stvarnu poziciju ili u odnosu na drugi zrakoplov.
- (11) Poremećaj u komunikaciji između letачke posade ili između letачke posade i kabinske posade ili kontrole letenja.
- (12) Grubo slijetanje koje zahtijeva provjeru konstrukcije i stajnog trapa.
- (13) Prekoračenje granice neravnomjerne potrošnje goriva.
- (14) Netačno postavljanje koda nadzornog radara (SSR code) ili barometarskog pritiska na skali visinomjera.
- (15) Netačno programiranje, pogrešno unošenje podataka u opremu koja se koristi za navigaciju i proračun performansi zrakoplova ili korištenje netačnih podataka.
- (16) Netačan prijem ili tumačenje radiotelefonske poruke.
- (17) Neispravnost ili nedostatak u gorivnom sistemu koji ima uticaj na snabdijevanje ili raspodjelu goriva.
- (18) Nenamjerno skretanje zrakoplova sa manevarskih površina aerodroma.
- (19) Sudar između zrakoplova i bilo kojeg drugog zrakoplova, vozila ili drugog objekta na zemlji.
- (20) Nenamjerno i/ili nepravilan rad bilo koje komande zrakoplova.
- (21) Nemogućnost postizanja namjeravane konfiguracije zrakoplova u bilo kojoj fazi leta (stajni trap i vrata istog, zakrilca, stabilizatori, predkrilca itd.).

- (22) Opasnost ili potencijalna opasnost koja nastaje kao posljedica bilo koje namjerne simulacije uvjeta otkaza u svrhu obuke ili provjere sistema.
- (23) Abnormalne vibracije.
- (24) Aktiviranje bilo kojeg osnovnog sistema za upozorenje povezanog sa manevrisanjem zrakoplova, upozorenje na konfiguraciju, na prevučeni let, na prekoračenje brzine, osim ako je:
 - a) posada konačno ustanovila da je indikacija bila lažna, osiguravajući da lažno upozorenje nije dovelo do poteškoća ili opasnosti nastalom reakcijom posade na upozorenje;
 - b) rukovanjem zbog obuke ili u svrhu testiranja.
- (25) Aktiviranje sistema za upozorenje na blizinu zemlje (GPWS/TAWS) kada:
 - a) zrakoplov dolazi u neposrednu blizinu zemlje više nego što je bilo planirano ili predviđeno; ili
 - b) upozorenje se desilo u instrumentalnim meteorološkim uvjetima (IMC) ili noću, i ustanovljeno da je izazvano velikom stopom snižavanja (Mode 1); ili
 - c) upozorenje je rezultat propusta u neselektiranju stajnog trapa ili zakrilca na odgovarajućim tačkama u prilazu na slijetanje (Mode 4); ili
 - d) bilo koja poteškoća ili opasnost koja je nastala ili je mogla nastati kao rezultat reakcije posade na upozorenje, na primjer: moguće smanjenje razdvajanja od ostalog prometa. Ovo može podrazumijevati upozorenje bilo kog moda ili tipa, kao što je: pravo, neprilika ili lažno.
- (26) GPWS/TAWS 'upozorenje' pri bilo kojoj poteškoći ili opasnosti koja se pojavila ili mogla da se pojavi kao rezultat reakcije posade zrakoplova na 'upozorenje'.
- (27) Zvučno i vizuelno upozorenje sistema za izbjegavanje sudara u zraku (ACAS-RA) posadi za izbjegavanje potencijalnog sudara zrakoplova.
- (28) Incident izazvan udarnim talasom mlaznog motora ili motora sa propelerom koji je doveo do značajnog oštećenja ili ozbiljne povrede.

B. Vanredne situacije

- (1) Vatra, eksplozija, dim sa otrovnim ili škodljivim isparenjem, iako je vatra bila ugašena.
- (2) Korištenje bilo koje nestandardne procedure od letачke i kabinske posade tokom vanredne situacije kada:
 - a) procedura postoji ali nije korištena;
 - b) procedura ne postoji;
 - c) procedura postoji ali je nekompletna ili neodgovarajuća;
 - d) procedura je neadekvatna;
 - e) neadekvatna procedura je korištena.
- (3) Neadekvatnost bilo koje procedure utvrđene u cilju korištenja u vanrednim situacijama, uključujući i kada se koristi u svrhu održavanja, obuke ili testa.
- (4) Slučaj koji dovodi do evakuacije zrakoplova u opasnosti.
- (5) Nagli gubitak pritiska u kabini zrakoplova.
- (6) Korištenje bilo koje opreme ili propisanih postupaka za vanredne situacije da bi se situacija prevazišla.
- (7) Slučaj koji dovodi do proglašenja vanredne situacije ('Mayday' ili 'Pan').
- (8) Otkaz bilo kojeg sistema ili opreme za vanredne situacije, uključujući sva izlazna vrata i osvjetljenje kada se koriste u svrhu održavanja, obuke ili testa.
- (9) Slučajevi koji zahtijevaju korištenje kiseoničke opreme od strane bilo kojeg člana posade.

C. Onesposobljavanje posade

- (1) Onesposobljavanje bilo kojeg člana letačke posade, uključujući slučajeve koji se dogode prije polijetanja, ako se smatra da je to moglo dovesti do onesposobljavanja istog poslije polijetanja.
- (2) Onesposobljavanje bilo kojeg člana kabinske posade koje ih čini nesposobnim da vrše osnovne dužnosti u vanrednim situacijama.

D. Povrede

Događaji, koji vode, ili su mogli da dovedu do značajnih povreda putnika ili članova posade, ali za koje se ne smatra da treba da bude izvješteni kao nesreća.

E. Meteorologija

- (1) Udar munje koji dovodi do oštećenja zrakoplova, gubitka ili neispravnosti bilo koje opreme.
- (2) Udar grada koji dovodi do oštećenja zrakoplova, gubitka ili neispravnosti bilo koje opreme.
- (3) Nailazak na jaku turbulenciju koji dovodi do povreda putnika ili zahtijeva provjeru konstrukcije zrakoplova zbog turbulencije.
- (4) Nailazak na smicanje vjetra.
- (5) Nailazak na zaleđivanje koje dovodi do teškoća pri upravljanju zrakoplovom, oštećenja zrakoplova i gubitka ili neispravnosti bilo koje bitne opreme.

F. Sigurnost civilnog zrakoplovstva (Security)

- (1) Nezakonito ometanje zrakoplova (uključujući prijetnju bombom ili otmicu).
- (2) Teškoće u kontroliranju opijenog, nasilnog ili neposlušnog putnika.
- (3) Pronalazak slijepog putnika.

G. Ostali događaji

- (1) Slučajevi specifičnih vrsta događaja, o kojima se pojedinačno ne bi trebalo izvještavati, ali koji zbog učestalosti pojavljivanja čine potencijalnu opasnost.
- (2) Sudar sa pticama koji dovodi do oštećenja zrakoplova ili gubitka ili neispravnosti bilo koje bitne opreme.
- (3) Nailazak na vrtložnu turbulenciju.
- (4) Bilo koji drugi događaj koji ugrožava ili je mogao da ugrozi zrakoplov ili njegove putnike u zraku ili na zemlji.

2. DOGAĐAJI U VEZI S TEHNIČKIM UVJETIMA, ODRŽAVANJEM I POPRAVKOM ZRAKOPLOVA**A. Strukturalni otkazi**

Nije potreban izvještaj o svim strukturalnim otkazima. Zahtijeva se mišljenje stručnih lica da odluče da li je otkaz dovoljno ozbiljan da se o njemu podnese izvještaj.

U razmatranje se moraju uzeti sljedeći slučajevi:

- (1) Oštećenje na glavnim strukturalnim elementima koji nisu označeni kao otporni na oštećenje (elementi sa ograničenim rokom trajanja). Glavni strukturalni elementi su oni koji značajno doprinose podnošenju opterećenja u letu i na zemlji i čiji otkaz može dovesti do katastrofalnog otkaza zrakoplova.
- (2) Neispravnost ili oštećenje koji premašuju dozvoljena oštećenja na glavnom elementu strukture, koji je bio označen kao tolerantan na oštećenje.
- (3) Neispravnost ili oštećenje koje prelazi dozvoljenu toleranciju strukturalnog elementa čiji otkaz može smanjiti čvrstinu strukture do tog stepena da se zahtijevane granice flatera krila ili divergencije krila ne mogu više postići.
- (4) Neispravnost ili oštećenje elementa strukture, koje može dovesti do odvajanja dijelova koji mogu povrijediti putnike zrakoplova.

- (5) Neispravnost ili oštećenje elementa strukture koje može ugroziti pravilan rad sistema.
- (6) Gubitak bilo kojeg dijela strukture zrakoplova u letu.

B. Sistemi zrakoplova

Opći kriterij primjenjiv na sve sisteme zrakoplova je:

- (1) Gubitak, značajan otkaz ili nedostatak bilo kojeg sistema, podsistema ili kompleta opreme, kada standardne radne procedure ne mogu biti izvršene na zadovoljavajući način.
- (2) Nemogućnost posade da kontrolira sistem:
 - a) nekomandovana radnja;
 - b) nekorektna i/ili nepotpuna reakcija, uključujući ograničenje kretanja ili krutost;
 - c) mehaničko odvajanje ili otkaz.
- (3) Otkaz ili neispravnost jedne funkcije sistema (jedan sistem može obuhvatiti nekoliko funkcija).
- (4) Smetnje unutar ili između sistema.
- (5) Otkaz ili neispravnost zaštitnih uređaja sistema u slučaju opasnosti.
- (6) Gubitak udvojenog sistema.
- (7) Bilo koji događaj koji dovodi do nepredviđenog rada sistema.
- (8) Gubitak, značajna neispravnost ili nedostatak u glavnom sistemu, podsistemu ili kompletu opreme - za tipove zrakoplova sa jednim glavnim sistemom, podsistemom ili kompletom opreme.
- (9) Gubitak, značajna neispravnost ili nedostatak u više glavnih sistema, podsistema ili kompleta opreme - za tipove zrakoplova sa više nezavisnih glavnih sistema, podsistema ili kompleta opreme.
- (10) Aktiviranje bilo kojeg osnovnog sistema za opasnost povezanog sa sistemima zrakoplova ili opreme, osim ako je posada konačno ustanovila da je indikacija bila lažna, osiguravajući da lažno upozorenje nije dovelo do poteškoća ili opasnosti nastalih od reakcije posade na upozorenje.
- (11) Curenje hidrauličnog ulja, goriva, ulja ili ostalih tečnosti koji su doveli do opasnosti od vatre ili moguće opasne kontaminacije strukture zrakoplova, sistema, opreme ili opasnosti za putnike.
- (12) Neispravnost ili nedostatak bilo kojeg sistema za indikaciju kada je to dovelo do mogućnosti dovođenja u zabludu posade u pogledu indikacije.
- (13) Bilo koji otkaz, neispravnost ili nedostatak ako se dogodio u kritičnim fazama leta i bitnim za rad tog sistema.
- (14) Događaji sa značajnim umanjnjem stvarnih performansi zrakoplova u poređenju sa odobrenim performansama koji su doveli do opasne situacije, uključujući akciju kočenja, potrošnju goriva i sl.
- (15) Asimetrija kontrola leta zrakoplova (zakrilca, predkrilca, spojleri).

C. Događaji vezani za određene sisteme zrakoplova

Događaji vezani za specifičan sistem o kojem se izvještava

su:

- (1) **Sistem za klimatizaciju/ventilaciju:**
 - a) potpuni gubitak hlađenja elektronike zrakoplova;
 - b) gubitak pritiska u kabini zrakoplova.
- (2) **Sistem za automatsko upravljanje letom:**
 - a) otkaz sistema za automatsko upravljanje letom;
 - b) značajne poteškoće posade da kontrolira zrakoplov povezanim sa radom sistema za automatskim upravljanjem letom;
 - c) otkaz bilo kojeg uređaja za isključenje sistema za automatsko upravljanje letom;

- d) nekomandovana promjena moda sistema za automatsko upravljanje letom.
- (3) **Komunikacija:**
- a) otkaz ili nedostatak sistema za obraćanje putnicima koji je doveo do gubitka ili nedovoljne čujnosti;
- b) totalni gubitak radio-komunikacije u letu.
- (4) **Električni sistem:**
- a) gubitak jednog električnog sistema (AC or DC);
- b) potpuni gubitak ili gubitak više od jednog sistema za stvaranje električne energije;
- c) otkaz pomoćnog sistema za stvaranje električne energije.
- (5) **Kokpit/Kabina/Kargo:**
- a) gubitak kontrole pilotskog sjedišta tokom leta;
- b) otkaz bilo kojeg sistema u nuždi ili opreme, uključujući signalni sistem za evakuaciju u nuždi (sva izlazna vrata, osvetljenje u slučaju nužde);
- c) gubitak mogućnosti kargo sistema za utovar.
- (6) **Sistem za zaštitu od požara:**
- a) upozorenje na požar, osim onih odmah potvrđenih kao lažnih;
- b) neuočeni otkaz ili nedostatak sistema za detekciju dima (zaštitu od požara), koji može voditi ka gubitku i umanjenju detekcije dima (zaštite od požara);
- c) izostanak upozorenja u slučaju stvarnog požara ili dima.
- (7) **Komande leta zrakoplova:**
- a) asimetrija zakrilaca, predkrilaca, spojlera, itd;
- b) ograničenje kretanja, krutost ili slaba ili zakašnjela reakcija u radu sistema osnovnih komandi leta ili njihovih trimera i sistema za blokadu;
- c) nekomandovano kretanje površina komandi leta;
- d) vibracije površina komandi leta uočenih od posade;
- e) mehaničko odvajanje komandi leta ili otkaz;
- f) značajne smetnje kod normalnog upravljanja zrakoplovom ili umanjenje kvaliteta upravljanja.
- (8) **Gorivni sistem:**
- a) neispravnost sistema za indicaciju količine goriva koji dovodi do totalnog gubitka ili pogrešne indicacije količine goriva u zrakoplovu;
- b) curenje goriva koje dovodi do značajnog gubitka, opasnosti od požara i značajne kontaminacije opreme;
- c) neispravnost ili nedostatak sistema za izbacivanje goriva koji dovodi do nenamjernog gubitka značajne količine goriva, opasnosti od požara, opasne kontaminacije opreme ili nemogućnosti izbacivanja goriva;
- d) neispravnost ili nedostatak gorivnog sistema koji ima značajan efekat na snabdijevanje gorivom i/ili distribuciju;
- e) nemogućnost pretakanja ili korištenja ukupne količine upotrebljivog goriva.
- (9) **Hidraulični sistem:**
- a) gubitak jednog hidrauličnog sistema (ETOPS samo);
- b) otkaz sistema za izolaciju;
- c) gubitak više od jednog hidrauličnog sistema;
- d) otkaz pomoćnog hidrauličnog sistema;
- e) nenamjerno izvlačenje turbine pokretane zračnom strujom.
- (10) **Sistem za detekciju/zaštitu od zaleđivanja:**
- a) neopaženi gubitak ili umanjene kvaliteta rada sistema za zaštitu/otklanjanje zaleđivanja;
- b) gubitak više od jednog sistema za grijanje pitot cijevi;
- c) nemogućnost simetričnog odleđivanje krila;
- d) abnormalno nagomilavanje leda koje ima značajne posljedice na performance ili kvalitete upravljanja zrakoplovom;
- e) značajno umanjenje vidnog polja letačke posade.
- (11) **Indikacije/upozorenja/sistemi za registriranje:**
- a) neispravnost bilo kojeg sistema za indicaciju otkaza, kada mogućnost pogrešnih indicacija letačkoj posadi može dovesti do neodgovarajućih radnji sa osnovnim sistemima;
- b) gubitak funkcije crvenog upozorenja u nuždi;
- c) gubitak ili neispravnost više od jednog displeja ili kompjutera uključenog u funkciju displeja/upozorenja, za pilotsku kabinu sa displejima.
- (12) **Sistem stalnog trapa/kočnica/gume na točkovima:**
- a) požar na kočnicama;
- b) značajan gubitak sile kočenja;
- c) nesimetrično kočenje koje vodi do značajnog odstupanja po pravcu;
- d) otkaz sistema izvlačenja stalnog trapa slobodnim padom (uključujući tokom planiranih provjera);
- e) nekomandovano izvlačenje/uvlačenje nogu ili vrata stalnog trapa;
- f) višestruko pucanje guma stalnog trapa.
- (13) **Navigacijski sistemi (uključujući sistem za precizni prilaz) i sistemi podataka u toku leta:**
- a) potpuni gubitak ili višestruki otkaz navigacijske opreme;
- b) totalni gubitak ili višestruki otkaz sistema za zračne podatke;
- c) značajno obmanjujuće indicacije;
- d) značajne navigacijske greške prouzrokovane unošenjem netačnih podataka ili greškama baze podataka;
- e) neočekivano odstupanje u horizontalnoj ili vertikalnoj putanji koji nisu izazvani greškom pilota;
- f) problemi sa zemaljskim navigacijskim sredstvima koji vode ka značajnim navigacijskim greškama, a nisu povezani sa prelaskom sa inercijalnog na radio-navigacijski način rada.
- (14) **Kisik za presurizaciju zrakoplova:**
- a) gubitak snabdijevanja kisikom u pilotskoj kabini - za zrakoplov sa kabinom pod pritiskom;
- b) gubitak snabdijevanja kisikom značajnog broja putnika (više od 10%), uključujući i slučajeve gubitka snabdijevanja kisikom tokom održavanja, ili u svrhu obuke ili provjere.
- (15) **Sistem odvođenja zraka sa motora:**
- a) curenje vrućeg zraka sa motora koje je rezultiralo upozorenjem na požar ili strukturalnim oštećenjem;
- b) gubitak svih sistema za odvođenje zraka sa motora;
- c) otkaz sistema za detekciju curenja zraka na motoru.
- D. Pogonska grupa (motor, elisa) i pomoćna pogonska grupa (APU)**
- (1) Otkaz motora, gašenje motora ili neispravnost bilo kojeg dijela motora.
- (2) Prekoračenje dozvoljenog broja obrtaja ili nemogućnost kontrole brzine bilo koje komponente sa velikom brzinom okretanja (pomoćna pogonska grupa, zračni starter, zračni turbinski motor, elisa ili rotor).
- (3) Otkaz ili neispravnost bilo kojeg dijela motora ili pogonske grupe koji je doveo do:
- a) odvajanja komponenata ili dijelova motora;
- b) nekontroliranog unutrašnjeg ili spoljnog požara ili izbijanja vrućih gasova;

- c) pogonska snaga u suprotnom pravcu od zahtijevane komande pilota;
 - d) otkaza ili nekontroliranog rada sistema za skretanja mlaza motora;
 - e) nemogućnosti kontrole snage, potiska ili broja obrtaja motora;
 - f) otkaza strukture nosača motora;
 - g) djelimičnog ili potpunog gubitka glavnog dijela pogonske grupe;
 - h) vidljivog gustog dima ili koncentracije otrovnih produkata dovoljnim da onespособi posadu ili putnike;
 - i) nemogućnosti gašenja motora normalnim procedurama;
 - j) nemogućnosti ponovnog paljenja ispravnog motora.
- (4) Nekomandovani gubitak potiska/snage, promjene ili oscilacije koje su klasificirane kao gubitak kontrole potiska/snage (LOTC):
- a) za zrakoplove sa jednim motorom;
 - b) gdje se smatra da je pretjerana za primjenu; ili
 - c) gdje ovo može uticati na više od jednog motora na avionu sa više motora, posebno u slučaju aviona sa dva motora;
 - d) za avione sa više motora, gdje isti ili sličan tip motora korišten u primjeni gdje bi događaj trebao biti razmotren kao potencijalno opasan ili kritičan.
- (5) Bilo koji otkaz dijela sa ograničenim vremenom upotrebe prouzrokujući zamjenu prije isteka vremena upotrebe.
- (6) Otkaz zajedničkog porijekla koji može izazvati gašenje motora u zraku sa velikom vjerovatnoćom postojanja mogućnosti gašenja više od jednog motora u istom letu.
- (7) Nekontrolirani ili nepravilni rad ograničivača motora ili kontrolnog uređaja.
- (8) Prekoračenje parametara motora.
- (9) Oštećenje nastalo udarom stranog predmeta (FOD).
- Propeleri i transmisija*
- (10) Otkaz ili neispravnost bilo kojeg dijela elise ili pogonske grupe koji dovodi do:
- a) prekoračenja broja obrtaja elise;
 - b) stvaranja prevelikog otpora;
 - c) potiska u suprotnom pravcu od komandovanog od strane pilota;
 - d) odvajanja elise ili bilo kojeg glavnog dijela elise;
 - e) nekomandovanog postavljanja koraka elise ispod uspostavljenog minimuma u letu - pozicija malog koraka
 - f) kvar koji dovodi do prevelike neravnoteže;
 - g) nemogućnosti postavljanja propelera na jedrenje;
 - h) nemogućnosti komandovanja promjenom koraka elise;
 - i) nekomandovane promjene koraka;
 - j) nekontrolirane fluktuacije torka ili brzine;
 - k) oslobađanje od nisko-energetskih dijelova.

Rotori i transmisija

- (11) Oštećenje glavnog reduktora rotora koji može dovesti do odvajanja u letu sklopa rotora, i/ili kvara kontrole upravljanja rotorom.
- (12) Oštećenje repnog rotora, pogona i ekvivalentnih sistema.
- Pomoćna pogonska grupa (APU)*
- (13) Gašenje ili otkaz pomoćne pogonske grupe (APU) kada se zahtijeva da bude na raspolaganju po radnim zahtjevima (ETOPS, MEL).
- (14) Nemogućnost gašenja pomoćne pogonske grupe (APU).
- (15) Prekoračenje brzine okretanja APU.
- (16) Nemogućnost pokretanja APU iz operativnih razloga.

E. Ljudski faktor

Ljudski faktor podrazumijeva svaki incident, gdje bilo koja karakteristika ili neadekvatnost dizajna zrakoplova dovodi do greške prilikom korištenja, što dalje može dovesti do opasnih ili katastrofalnih posljedica.

F. Ostali događaji

- (1) Događaj koji se uobičajeno ne smatra bitnim za izvještavanjem (oprema kabine, sistem za pitku vodu), gdje okolnosti dovode do ugrožavanja zrakoplova ili njegovih putnika.
- (2) Bilo koji drugi slučaj koji može ugroziti zrakoplov ili uticati na sigurnost putnika zrakoplova ili ljudi ili imovine u blizini zrakoplova ili na zemlji.
- (3) Bilo koji incident gdje karakteristike ili neadekvatnost dizajna zrakoplova mogu dovesti do pogrešnog korištenja koje može doprinijeti opasnim ili katastrofalnim efektima.
- (4) Vatra, eksplozija, dim ili toksični ili štetni gasovi.
- (5) Greška ili nedostatak sistema obraćanja putnicima koji rezultuju gubitkom ili nečujnošću sistema obraćanja putnicima.
- (6) Gubitak kontrole nad pilotskim sjedištem tokom leta.

G. Događaji u vezi održavanja i popravke zrakoplova

- (1) Netačno sklapanje dijelova ili komponenti zrakoplova koje je utvrđeno tokom pregleda ili ispitivanja.
- (2) Čuvenje vrućeg zraka sa motora koje dovodi do oštećenja strukture.
- (3) Bilo koja neispravnost dijela sa ograničenim rokom trajanja koji je prouzrokovao zamjenu prije završetka predviđenog roka upotrebe.
- (4) Bilo koje oštećenje ili pogoršanje (lomovi, pukotine, korozija, razdvajanje veza) koje se desilo iz bilo kojeg uzroka (kao što su lepršanje krilaca, gubitak krutosti ili lom strukture) na:
 - a) osnovnoj strukturi ili glavnim strukturalnim elementima gdje takvo oštećenje prevazilazi dozvoljene limite određene u priručniku za opravku, i zahtijeva opravku ili potpunu ili djelomičnu zamjenu elementa;
 - b) sekundarnoj strukturi koja zbog toga ugrožava ili može ugroziti zrakoplov;
 - c) motoru, elisi ili sistemu rotora helikoptera.
- (5) Bilo koji otkaz ili neispravnost bilo kojeg sistema ili opreme, ili oštećenje pronađeno kao rezultat pridržavanja direktive o plovidbenosti ili drugim obaveznim instrukcijama izdatim od strane zrakoplovnih vlasti, gdje:
 - a) je to uočeno prvi put izvještavanjem organizacije koja se pridržava direktive;
 - b) bilo koje naknadno pridržavanje direktive (saglasnosti), koje prelazi dozvoljene granice u određenoj instrukciji i/ili objavljenim popravljenim/ispravljenim procedurama koje nisu dostupne.
- (6) Kvar bilo kog sistema ili opreme za vanredne situacije, uključujući sva izlazna vrata i osvjetljenje, da se izvrši na zadovoljavajući način, uključujući trenutak kad počinje upotreba za održavanje ili test.
- (7) Nepridržavanje ili značajne greške u pridržavanju sa zahtijevanim procedurama održavanja.
- (8) Proizvodi, dijelovi, uređaji i materijali nepoznatog ili sumnjivog porijekla.
- (9) Obmanjujući, netačni ili nedovoljni podaci o održavanju ili procedure koje mogu dovesti do grešaka u održavanju.
- (10) Otkaz, neispravnost ili nedostatak zemaljske opreme koja se koristi za ispitivanje ili provjeru sistema zrakoplova, kada zahtijevane procedure za rutinske preglede i provjere nisu

jasno identificirale problem, što je dovelo do opasne situacije.

3. DOGAĐAJI U VEZI SA AERODROMIMA I ZEMALJSKIM USLUGAMA

A. Aerodrom i objekti aerodroma

- (1) Značajno propisivanje goriva tokom punjenja gorivom zrakoplova.
- (2) Punjenje netačne količine goriva, sa vjerovatnoćom značajnog efekta na ostajanje zrakoplova u letu, performanse, balans ili strukturalnu čvrstoću.

B. Postupanje s putnicima, prtljagom i teretom

- (1) Značajna kontaminacija strukture zrakoplova, sistema i opreme nastalih od transporta prtljaga ili tereta.
- (2) Nepravilno uкравanje putnika, prtljaga ili tereta, sa vjerovatnoćom značajnog efekta na masu i/ili balans zrakoplova.
- (3) Nepravilno skladištenje prtljaga ili tereta (uključujući ručni prtljag) sa vjerovatnoćom dovodenja, na bilo koji način u opasnost zrakoplova, njegovu opremu ili putnike ili ometanje evakuacije u nuždi.
- (4) Neadekvatno skladištenje kontejnera za teret ili ostalih većih stavki tereta.
- (5) Transport ili pokušaj transporta opasnih materija u suprotnosti sa propisanim procedurama, uključujući označavanje i pakovanje opasnih materija.

C. Zemaljsko opsluživanje zrakoplova

- (1) Otkaz, neispravnost ili nedostatak zemaljske opreme korištene za ispitivanje ili provjeru sistema zrakoplova, kada zahtijevane procedure za rutinske preglede i provjere nisu jasno identificirale problem što je dovelo do opasne situacije.
- (2) Nepridržavanje ili značajne greške u postupanju sa zahtijevanim procedurama servisiranja.
- (3) Uкравanje kontaminirane ili netačne vrste goriva ili ostalih važnih tečnosti (uključujući kiseonik i pitku vodu).

4. DOGAĐAJI U VEZI SA USLUGAMA I OBJEKTIMA U ZRAČNOJ PLOVIDBI

Događaji u vezi sa uslugama i objektima u zračnoj plovidbi, koji predstavljaju stvarnu ili potencijalnu opasnost za sigurnost, moraju biti izvješteni. Ovo neće spriječiti izvještavanje o bilo kojem događaju, situaciji ili okolnostima koji, ako su ponavljani u različitim ali vjerovatnim okolnostima ili dozvoljenim da nastave neispravljani, mogu izazvati opasnost za sigurnost zrakoplova.

A. Mogućnost sudara zrakoplova (obuhvata posebne situacije gdje su jedan zrakoplov i drugi zrakoplov /teren/vozilo/osoba ili objekat opaženi da su blizu jedan drugog)

- (a) narušavanje minimalnog razdvajanja;
- (b) neadekvatno razdvajanje;
- (c) blizak kontrolirani let u teren (blizak CFIT);
- (d) neovlašteni ulazak na poletno-sletnu stazu gdje je manevar izbjegavanja bio potreban.

B. Mogućnost sudara ili blizak susret (obuhvata specifičnu situaciju koja može da preraste u nesreću ili blizak sudar ako je drugi zrakoplov u blizini):

- (1) Neovlašteni ulazak na poletno-sletnu stazu gdje manevar izbjegavanja nije bio potreban;
- (2) Izlijetanje zrakoplova van poletno-sletne staze;
- (3) Odstupanje zrakoplova od odobrenja ATC;

(4) Odstupanje zrakoplova od odgovarajućih pravila upravljanja zračnim prometom (ATM):

- (a) odstupanje zrakoplova od odgovarajućih objavljenih ATM procedura;
- (b) neovlašteni ulazak u zračni prostor;
- (c) odstupanje zrakoplova od nošenja odgovarajuće ATM opreme i rukovanja istom, koja se koristi u skladu sa odgovarajućim propisima.

C. ATM - specifični događaji (obuhvata situacije kada je obezbjeđenje sigurnih ATM usluga bilo narušeno, ali sigurnost operacija zrakoplova nisu bile ugrožene):

- (1) Nemogućnost obezbjeđenja usluga upravljanja zračnim prometom (ATM);
- (2) Nemogućnost obezbjeđenja usluga službe zračnog prometa (ATS);
- (3) Nemogućnost obezbjeđenja usluga upravljanja zračnim prostorom;
- (4) Nemogućnost obezbjeđenja usluga upravljanja protokom zračnog prometa;
- (5) Otkaz rada sredstava veze;
- (6) Otkaz funkcije nadgledanja;
- (7) Otkaz funkcija obrade podataka i distribucije;
- (8) Otkaz funkcija navigacije;
- (9) Sistem sigurnosti ATM.

D. Neispravnost ili pogoršanje kvaliteta rada navigacijske i radio-komunikacijske opreme službe kontrole zračnog prometa (ATC).

E. Zrakoplov je bio ili mogao biti izložen opasnosti zbog nemara bilo kojeg člana zemaljskog osoblja (ATC, dispečer, održavanja).

F. Preopterećenje rada službe kontrole zračnog prometa (ATC).

G. Otkaz ili neplanirano gašenje glavnog operativnog kompjuterskog sistema ATC koji je rezultirao narušavanjem normalnog toka zračnog prometa.

H. ATM događaji o kojima se, isto tako, podnosi izvještaj su:

- (1) Nekorektne, neadekvatne ili pogrešne informacije iz bilo kojeg zemaljskog izvora (služba kontrole zračnog prometa - ATC, automatsko emitovanje informacija za polijetanje i slijetanje - ATIS, meteorološka služba, navigacijska baza podataka, mape, priručnici itd).
- (2) Dodjeljivanje manjeg nego propisanog nadvišavanja terena.
- (3) Dodjeljivanje netačnih podataka o pritisku (postavljanje visinomjera).
- (4) Nekorektna radio predaja, prijem ili tumačenje poruka, koje su rezultirale opasnom situacijom.
- (5) Narušavanje minimalnog razdvajanja između zrakoplova.
- (6) Neovlašteni ulazak u zračni prostor.
- (7) Nezakonita radio-komunikacija.
- (8) Otkaz zemaljskih ili satelitskih ANS uređaja.
- (9) Značajan ATC/ATM otkaz ili pogoršanje infrastrukture aerodroma.
- (10) Aerodromske manevarske površine koje su blokirane zrakoplovom, vozilima, životinjama ili stranim objektima, koje je dovelo do opasne ili potencijalno opasne situacije.
- (11) Pogrešno ili neadekvatno obilježavanje prepreka ili opasnosti na manevarskim površinama aerodroma koje je dovelo do opasne situacije.
- (12) Otkaz ili značajna neispravnost ili nemogućnost osvjjetljenja aerodroma.

PRIOLOG VI
SADRŽAJ OBRAZACA O OBAVEZNYM IZVJEŠTAJIMA
O DOGAĐAJIMA I INSTRUKCIJA ZA
POPUNJAVANJE ISTIH

Prilikom podnošenja izvještaja koriste se standardni obrasci izvještaja, koji su utvrđeni od strane BHDCA i publicirani na web stranici BHDCA.

Organizacije mogu koristiti i druge obrasce izvještaja za internu upotrebu, koji trebaju biti rukovođeni izgledom obrasca BHDCA modela.

1. IZVJEŠTAJ O DOGAĐAJU U VEZI SA
SPROVOĐENJEM OPERACIJA ZRAKOPLOVOM

Stavke koje se obavezno moraju popuniti, za bilo kategoriju događaja, su: 1. do 17, 39, 40. (ako je primjenjivo), 41, 42. (ako je primjenjivo), 43. i 44.

Ostale stavke u izvještaju se trebaju popuniti u zavisnosti od kategorije, vrste i sadržaja događaja.

Sadržaj i instrukcija o načinu popunjavanja izvještaja o događaju u vezi sa sprovođenjem operacija zrakoplovom:

Broj izvještaja

BHDCA unosi broj predmeta za postupanje po istom.

(1) Kategorija događaja

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja kategorije događaja o kojem se izvještava.

Osim izvještaja o događaju u vezi sa sprovođenjem operacija zrakoplovom, ostali obrasci, kao obrazac za sudar s pticama ili obrazac za prijevoz opasnih materija, primjenjuju se za vrstu događaja o kojem se izvještava.

(2) Tip zrakoplova

Unijeti proizvođača zrakoplova i vrstu zrakoplova (Npr: Airbus, A-320)

(3) Registracija zrakoplova

Unijeti potpunu registracionu oznaku zrakoplova.

(4) Serijski broj zrakoplova

Unijeti serijski broj zrakoplova.

(5) Kategorija zrakoplova

Unijeti kategoriju zrakoplova (A, B, C, D, E ili veliki, srednji, mali)

(6) Vrsta pogona

Unijeti vrstu pogona (jet, turbo prop, piston i sl.)

(7) Ukupna težina na polijetanju

Unijeti certificiranu MTOW.

(8) Operator/Vlasnik

Unijeti ime operatora ili vlasnika zrakoplova.

(9) Broj dnevnika

Unijeti broj iz tehničkog knjižice zrakoplova (TLB) na koji se događaj odnosi ako je primjenjivo.

(10) Datum događaja

Unijeti datum kada se događaj desio.

(11) Vrijeme događaja

Unijeti vrijeme u UTC kada se događaj desio.

(12) Mjesto događaja

Unijeti obavještenje za poznato geografsko mjesto, navigacijsko sredstvo ili poziciju u odnosu na geografsku širinu/dužinu. Ako je bitno, koristiti 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod ili jednostavnim jezikom.

(13) Zadnja polazna tačka

Unijeti zadnju polaznu tačku ili kao 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod, poziciju u geografskoj širini/dužini ili jednostavnim jezikom.

(14) Dolazna tačka

Unijeti određenu tačku ili kao 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod, poziciju u geografskoj širini/dužini ili jednostavnim jezikom.

(15) Broj leta

Unijeti prefiks i broj leta ako je dodijeljen.

(16) Pozivni znak

Unijeti pozivni znak (Npr. BON 103 ili Air Bosna ili E7 AAN i sl.)

(17) Sletio u

Unijeti tačku slijetanja ili kao 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod, poziciju u geografskoj širini/dužini ili jednostavnim jezikom.

(18) Faza leta

Obilježiti odgovarajući kvadrat u skladu sa fazom leta tokom koje se desio događaj.

(19) Svrha leta

Obilježiti odgovarajući kvadrat u skladu sa prirodom vršenih letačkih operacija.

(20) Posljedice

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja posljedica događaja na let.

(21) Putnici/Posada

Unijeti ukupan broj putnika i ukupan broj aktivnih članova letačke posade.

(22) Pravila letenja

Formulirati ako je let bio vođen po VFR ili IFR pravilima letenja.

(23) Visina/Nivo leta

Unijeti visinu zrakoplova i navesti jedinice mjerenja (fiti, metri, nivo leta itd.).

(24) Brzina

Unijeti brzinu zrakoplova i navesti jedinice mjerenja (knote, mp/h, mach, km/h itd.).

(25) Masa zrakoplova

Unijeti približnu težinu zrakoplova u vrijeme događaja i navesti jedinice mjerenja.

(26) ATA Kod

Unijeti relevantan identifikacijski kod sistema (ATA kod).

(27) Uvjeti leta

Unijeti uvjete leta (VMC ili IMC) ako je relevantno za događaj.

(28) Meteorološki uvjeti

Unijeti aktuelno vrijeme u vrijeme događaja ako je relevantno.

(29) Značajno vrijeme

Unijeti vrstu značajnog vremena koristeći pokazane kodove (L=Blagi, M=Umjereni, S=Ozbiljni) ako je relevantno.

(30) Oznaka poletno-sletna staza (PSS)

Navesti oznaku poletno-sletne staze ili heliodroma na kome se događaj desio ako je primjenjivo (RWY 12 i sl.).

(31) Uvjeti na poletno-sletnoj stazi (PSS)

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja uvjeta na poletno-sletnoj stazi ili heliodromu i, ako je relevantno, unijeti izmjerenu vidljivost uzduž poletno-sletne staze.

(32) Kočenje

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja trenja kako je doživljeno/mjerenjeno, ako je sila kočenja bila značaj faktor za događaj.

Koristiti prostor (39) "Opis događaja" radi utvrđivanja pojedinosti i označavanja ako je događaj bio na poletno-sletnoj stazi, stazi za voženje ili platformi.

(33) Konfiguracija zrakoplova

Unijeti broj uključenih sistema auto pilota ako je auto pilot bio u upotrebi.

Unijeti UKLJUČEN ili ISKLJUČEN ako je samo jedan auto pilot.

Navesti UKLJUČEN ili ISKLJUČEN ako je automatska snaga motora bila korištena.

Označiti poziciju nogu stajnog trapa unošenjem GORE/DOLJE/U PRIJELAZU.

Unijeti položaj zakrilaca u stepenima ako su izvučena.

Unijeti poziciju predkrilaca i spojlera.

(34) PED vezane smetnje

Navesti PED tip (mobilni telefon, portabl kompjuter itd.) i lokaciju od PED (broj sjedišta, prtljag u kabini, kargo odjeljak itd.) ako je dokazano ili se pretpostavlja da su smetnje od PED (elektronski uređaji nošeni od strane putnika) bile uzrok događaja.

Označiti odgovarajući kvadrat ako je događaj bio dokazan (smetnje prestale kada je PED bio ugašen) ili pretpostavljen.

Koristiti prostor (39) "Opis događaja" radi dodatnih pojašnjenja.

(35) Upozorenja

Označiti odgovarajući kvadrat ako je ACAS/TCAS ili GWPS upozorenje bilo prisutno.

Navesti ako je TCAS da li je RA (rezolutno razdvajanje) ili TA (upozorenje na promet).

(36) Transponder

Unijeti postavljeni kod na transponderu ako je relevantno za događaj u vezi navigacije.

(37) Vođa zrakoplova

Unijeti ime vođe zrakoplova i označiti kvadrat pilota koji je letio ako je primjenljivo.

(38) Ko-pilot

Unijeti ime ko-pilota i označiti kvadrat pilota koji je letio ako je primjenljivo.

(39) Opis događaja

Opisati događaj i okolnosti pod kojima se desio.

(40) Oštećenje zrakoplova ili ozljeda osoba u odnosu na opisani događaj

Opisati stepen štete po zrakoplov i stepen ozljeda kod osoba; broj ozljeda osoba na tlu (smrt, ozbiljne ozljede, manje ozljede); broj ozljeda osoba u zrakoplovu (smrt, ozbiljne ozljede, manje ozljede).

(41) Klasifikacija rizika

Unijeti klasifikaciju rizika u odnosu na uspostavljenu matricu procjene rizika.

(42) Prilozi

Navesti ostale relevantne informacije kao što su fotografije, izvještaji ili skice, ako su na raspolaganju i ako su primjenljive.

(43) Vrsta izvještaja i status događaja

Označiti vrstu izvještaja:

- Obavještenje o nalazima sa potpunim rezultatima istrage. Ne predviđa se daljnje podnošenje izvještaja.
- Obavještenje o početnim nalazima. Izvještaj ne sadrži sve zahtijevane informacije ili rezultate istrage. Zahtijeva se popratni izvještaj.
- Popratni izvještaj od prethodnog obavještenja o nalazima, izvještaj o rezultatima istrage ili dodatne informacije vezane za izvještaj označen kao početni nalazi.

Navesti referentni broj i datum početnog izvještaja koji se odnosi na organizaciju.

(44) Detalji o podnositelju izvještaja

Unijeti odgovarajuće pojedinosti o podnositelju izvještaja.

2. IZVJEŠTAJ O DOGAĐAJU U VEZI S TEHNIČKIM UVJETIMA, ODRŽAVANJEM I POPRAVKOM ZRAKOPLOVA

Obrazac izvještaja o događaju u vezi s tehničkim uvjetima, održavanjem i popravkom zrakoplova mogu koristiti osobe ili organizacije u cilju obavještanja o događajima tokom održavanja i opravke zrakoplova, kao što je zahtijevano ovim pravilnikom.

Stavke koje se obavezno moraju popuniti, za bilo kategoriju događaja, su: 1. do 7, 17, 18, 19, 21. i 22.

Ostale stavke u izvještaju se trebaju popuniti u zavisnosti od kategorije, vrste i sadržaja događaja.

Ovaj izvještaj se koristi kada se zrakoplov nalazi na zemlji tokom održavanja i opravke.

Sadržaj i instrukcija o načinu popunjavanja izvještaja o događaju u vezi s tehničkim uvjetima, održavanjem i popravkom zrakoplova:

Broj izvještaja

BHDCA unosi broj predmeta za postupanje po istom.

(1) Kategorija događaja

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja kategorije događaja o kojem se izvještava.

(2) Tip i proizvođač zrakoplova

Unijeti naziv proizvođača zrakoplova i tip zrakoplova.

(3) Serijski broj zrakoplova

Unijeti serijski broj zrakoplova.

(4) Registracija zrakoplova

Unijeti potpunu registracionu oznaku zrakoplova.

(5) Operator/Vlasnik

Unijeti ime operatora ili vlasnika zrakoplova.

(6) Datum i vrijeme događaja

Unijeti datum i vrijeme kada se događaj desio (kad se neispravnost dogodila ili bila otkrivena).

(7) Organizacija

Unijeti broj ovlaštenja i naziv organizacije odgovorne za održavanje.

(8) Proizvođač obaviješten

Navesti da li je proizvođač zrakoplova ili komponente obaviješten o događaju.

(9) Operator obaviješten

Navesti da li je operater zrakoplova obaviješten o događaju.

(10) Broj u dnevniku zrakoplova (Tehnički dnevnik zrakoplova)

Unijeti broj sekvence iz tehničkog dnevnika zrakoplova (TLB) za koji se nalaz odnosi ako je primjenljivo.

(11) Faza otkrivanja

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi utvrđivanja da li je zrakoplova bio angažiran u redovne ili neredovne radove za održavanje.

(12) Neispravnost

Navesti da li je nalaz o događaju nastao ispunjavanjem direktive za plovibenost.

Unijeti broj direktive za plovibenost koja se odnosi na kvar.

(13) Pojedinosti o zrakoplovu

Unijeti podatke o ukupnom broju sati zrakoplova i ciklusa od datuma proizvodnje, od remonta i od zadnje provjere/pregleda.

Ovaj dio se obavezno popunjava ako je nalaz povezan sa zrakoplovom (lomovi, pukotine, korozija, razdvajanje).

(14) Neispravna komponenta

Unijeti naziv proizvođača zrakoplova, naziv u skladu sa IPC (ilustrirani katalog dijelova), broj tipa, broj dijela, serijski broj i relevantni kod za identifikaciju sistema (ATA kod) ako nalaz sadrži neispravne komponente.

Unijeti vrijeme i cikluse komponente u upotrebi od datuma proizvodnje, od remonta, od popravke/pregleda i datum proizvodnje, remonta i posljednje popravke/pregleda.

(15) Dopunska potvrda o saglasnosti za tip

Unijeti ST broj, naziv i broj dijela, ako se nalaz odnosi na izdavanje dopunske potvrde za tip.

(16) Мишljenje o узроку неисправности и стање неисправног дијела

Обилежити квадрат или квадрате који најбоље описују разлоге неисправности.

Aко је вјероватно да је до неисправности дошло услед вишеструких разлога, буди објективан што је више могуће у одређивању узрока:

- a) Dizajn - да ли производ испunjava своју намjeravanu функцију или је заhtijevano да ради ван пројектованог обима.
- b) Proizvođač - да ли је производ био одговарајуће направљен и погодно обрађен.
- c) Zamor - да ли неисправност показује класичне симптоме замора и које радње су проузроковале проблем да се развије.
- d) Korozija - okolina i starost su usko povezani.
- e) Neadekvatno održavanje - loši radovi u održavanju zbog nedostataka podataka, nepravilnog intervala održavanja ili pregleda, nekorektnih procedura, neadekvatne kontrole kvaliteta, nedostatka adekvatne obuke itd.
- f) Ljudski faktor - неисправности које су настале propustom osoblja i odnose se na održavanje (propusti prilikom praćenja pravilne instrukcije, korištenje neodgovarajuće opreme i alata, korištenje neodgovarajućeg goriva ili maziva).
- g) Neodobreni dijelovi - može biti povezano sa osobljem i nepravilnostima u održavanju, posebno u lažnim dijelovima.
- h) Operativni uzroci - kvarovi који се догађају као резултат neodgovarajuće, nenamjerne или nekomandovane радње.
- i) Ostali razlozi ili mišljenja.
- j) Opisati stanje dijela ako је primjenjivo.

(17) Opis događaja

Unijeti događaj i okolnosti pod kojima се desio.

(18) Oštećenje zrakoplova или ozljeda osoba u odnosu na opisani događaj

Opisati stepen štete po zrakoplov i stepen ozljeda kod osoba; број озлјед а оsoba на тлу (смрт, озбилне озлјед е, мање озлјед е); број озлјед а оsoba у зракoплову (смрт, озбилне озлјед е, мање озлјед е).

(19) Klasifikacija rizika

Unijeti klasifikaciju rizika u odnosu na uspostavlјenu matricu procjene rizika.

(20) Prilozi

Navesti ostale relevantne informacije, kao što су: fotografije, izvještaji или skice ako су на raspolaganju i ako су primjenjive.

(21) Vrsta izvještaja i status događaja

Označiti vrstu izvještaja:

- a) Obavještenje o nalazima sa potpunim rezultatima istrage. Ne predviđa se daljnje podnošenje izvještaja.
- b) Obavještenje o početnim nalazima. Izvještaj ne sadrži sve zahtijevane informacije или rezultate istrage. Zahtijeva se popratni izvještaj.
- c) Popratni izvještaj od prethodnog obavještenja o nalazima, izvještaj o rezultatima istrage или dodatne informacije vezane za izvještaj označen kao početni nalazi.

Navesti referentni broj i datum početnog izvještaja koji се odnosi na organizaciju.

(22) Detalji o podnositelju izvještaja

Unijeti odgovarajuće pojedinosti o podnositelju izvještaja.

3. IZVJEŠTAJ O DOGAĐAJIMA U VEZI SA AERODROMIMA I ZEMALJSKIM USLUGAMA

Образац извјештаја о догађају у веzi са аеродромима и земаљским услугама могу користити особе или организације у циљу обавјештавања о догађајима на аеродромима.

За било категорију догађаја све ставке би се требале попунити, а обавезне ставке су: 1. до 8, 10. и 11.

Ostale stavke u izvještaju се требaju попунити у зависности од категорије, врсте и садржаја догађаја.

Ovaj obrazac се користи и за хелидроме, летелишта или терене.

Sadržaj i instrukcija о načinu попуњавања извјештаја о догађају у веzi са аеродромима и земаљским услугама:

Број извјештаја

BHDCA unosi broj predmeta за postupanje по istom.

(1) Kategorija događaja

Обилежити одговарајући квадрат ради означавања категорије догађаја о којем се извјештава.

(2) ICAO indikator aerodroma

Unijeti ime aerodroma 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod или jednostavno jezikom. (Npr. LQSA или aerodrom Sarajevo или SJJ)

(3) Datum događaja

Unijeti datum kada се događaj desio.

(4) Vrijeme događaja

Unijeti vrijeme u UTC kada се događaj desio.

(5) Lokacija događaja na aerodromu

Upisati tačniju i precizniju lokaciju događaja.

(6) Opis događaja (žalba/oštećenje/nedostatak/otkaz/opasnost/usluga/prekršaj)

Opisati događaj i okolnosti pod kojima се desio.

(7) Oštećenje zrakoplova или ozljeda osoba u odnosu na opisani događaj

Opisati stepen štete po zrakoplov i stepen ozljeda kod osoba; број озлјед а оsoba на тлу (смрт, озбилне озлјед е, мање озлјед е); број озлјед а оsoba у зракoплову (смрт, озбилне озлјед е, мање озлјед е)

(8) Klasifikacija rizika

Unijeti klasifikaciju rizika u odnosu на uspostavlјenu matricu procjene rizika.

(9) Prilozi

Navesti ostale relevantne informacije, kao što су: fotografije, izvještaji или skice, ako су на raspolaganju i ako су primjenjive.

(10) Vrsta izvještaja i status događaja

Označiti vrstu izvještaja:

- a) Obavještenje o nalazima sa potpunim rezultatima istrage. Ne predviđa se daljnje podnošenje izvještaja.
- b) Obavještenje o početnim nalazima. Izvještaj ne sadrži sve zahtijevane informacije или rezultate istrage. Zahtijeva se popratni izvještaj.
- c) Popratni izvještaj od prethodnog obavještenja o nalazima, izvještaj o rezultatima istrage или dodatne informacije vezane за izvještaj označen kao početni nalazi.

Navesti referentni broj i datum početnog izvještaja koji се odnosi на organizaciju.

(11) Detalji o podnositelju izvještaja

Unijeti odgovarajuće pojedinosti о podnositelju izvještaja.

4. IZVJEŠTAJ O DOGAĐAJIMA U VEZI SA USLUGAMA I OBJEKTIMA U ZRAČNOJ PLOVIDBI

Образац извјештаја о догађају у веzi са услугама и објектима у зрачној пловидби могу користити особе или организације, у циљу обавјештавања о догађајима у веzi са зрачном пловидбом.

Stavke koje se obavezno moraju popuniti, za bilo kategoriju događaja, su: 1, 5, 6, 11, 12, 14. i 15.

Ostale stavke u izvještaju se trebaju popuniti u zavisnosti od kategorije, vrste i sadržaja događaja.

Sadržaj i instrukcija o načinu popunjavanja izvještaja o događaju u vezi sa uslugama i objektima u zračnoj plovidbi:

Broj izvještaja

BHDCA unosi broj predmeta za postupanje po istom.

(1) Kategorija događaja

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja kategorije događaja o kojem se izvještava.

(2) ATM - povezani sigurnosni događaj

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja vrste događaja o kojem se izvještava.

(3) ATM - specifični sigurnosni događaj

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja vrste događaja o kojem se izvještava.

(4) Obuhvaćeni

Navesti broj zrakoplova uključenih u događaj ako je primjenjivo.

Obilježiti odgovarajući kvadrat ako događaj uključuje vozila, osobe, životinje, vojni zrakoplov ili ostalo. Unijeti naziv ATS jedinice uključene u događaj.

(5) Mjesto događaja

Unijeti obavještenje za poznato geografsko mjesto ili jednostavnim opisom/načinom (jezikom) opisati lokaciju događaja. Unijeti nadmorsku visinu mjesta događaja i geografsku širinu i dužinu mjesta događaja ako je primjenjivo.

(6) Datum i vrijeme događaja

Unijeti dan, mjesec, godinu i UTC vrijeme događaja.

(7) Informacije o uključenim zrakoplovima u događaj

Prostor za opis podataka je obezbjeđen za dva zrakoplova, ako su više od dva uključena, opiši dodatni zrakoplov u "Opis događaja" ili na dodatnom obrascu.

- Pozivni znak

Unijeti pozivni znak zrakoplova.

- Tip/Model

Unijeti naziv proizvođača zrakoplova i tip.

- Registracija zrakoplova

Unijeti potpunu registracionu oznaku zrakoplova.

- Polazna tačka

Unijeti polaznu tačku ili kao 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod, poziciju u geografskoj širinildužini ili jednostavnim jezikom.

- Dolazna tačka

Unijeti određenu tačku ili kao 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod, poziciju u geografskoj širini/dužini ili jednostavnim jezikom.

- SSR - Kod

Unijeti dodijeljeni kod sekundarnog nadzornog radara.

- Visina, odobrena

Unijeti odobrenu visinu zrakoplova i navesti jedinice mjerenja (fiti AGL/MSL, metri, nivo leta).

- Visina, stvarna

Unijeti visinu zrakoplova u trenutku događaja i navesti jedinice mjerenja (fiti AGL/MSL, metri, nivo leta).

- Mod C

Unijeti mod C, ako je bio u upotrebi.

- Pravila letenja

Označiti kvadrat da li je let vođen u VFR (Vizuelna pravila letenja), IFR (Instrumentalna pravila letenja) ili SVFR (Specijalna vizuelna pravila letenja). Označi odgovarajući kvadrat za dnevne ili noćne uvjete.

- Operator/Vlasnik

Unijeti ime operatora ili vlasnika zrakoplova.

- Faza leta u vrijeme događaja

Obilježiti odgovarajući kvadrat u skladu sa fazom leta tokom koje se desio događaj.

- Vrsta obezbijedene ATM usluge

Označiti kvadrat za obezbijedene ATM usluge.

- Klasifikacija zračnog prostora

Označiti kvadrat za kategoriju zračnog prostora u kojem se desio događaj.

- Ostala područja zračnog prostora

Označiti kvadrat za odgovarajuće područje sa ograničenjem.

- Vrsta izvještaja podnešenog od zrakoplova (izvor informacije)

Navesti ili označiti vrstu izvještaja podnijetog od zrakoplova.

- Vrsta kontrolnog sistema za upozorenje

Označiti vrstu aktiviranog sistema upozorenja.

(8) Kontrolor zračnog prometa na dužnosti (radna pozicija)

Označiti kvadrat za odgovarajuću radnu poziciju kontrolora u vrijeme sigurnosnog događaja.

- Preopterećenje kontrolora na dužnosti

Označiti kvadrat koji odgovara situaciji u vrijeme sigurnosnog događaja.

- Veći broj zrakoplova u dodijeljenoj zoni od propisanog

Označiti kvadrat koji odgovara situaciji u vrijeme sigurnosnog događaja.

- Kontrolor radio duže od propisanog radnog vremena

Označiti kvadrat koji odgovara situaciji u vrijeme sigurnosnog događaja.

- Vrijeme proteklo od zadnjeg odmora

Unijeti odgovarajuću vrijednost.

(9) Meteorološki uvjeti

Označiti kvadrat koji odgovara situaciji u vrijeme događaja, te dodati vrijednosti o brzini vjetera, vidljivosti, bazi oblaka, temperaturi i zračnom pritisku.

- Da li su meteorološki uvjeti imali uticaja na događaj

Označiti kvadrat koji odgovara situaciji u vrijeme događaja.

(10) CNS otkaz sistema/uređaja

Označiti kvadrat otkaza pojedinog sistema ili uređaja.

- Datum i vrijeme ponovnog stavljanja sistema/uređaja u funkciju.

Navesti podatke kada je sistem ili ponovno stavljen u operativnu funkciju.

- Stepen uticaja na funkcioniranje ATM servisa

Označiti kvadrat koji odgovara nivou ozbiljnosti koja utiče na sposobnost pružanja usluga u ATM-u u vrijeme događaja.

(11) Opis događaja

Opisati događaj i okolnosti pod kojima se desio.

(12) Klasifikacija rizika

Unijeti klasifikaciju rizika u odnosu na uspostavljenu matricu procjene rizika.

(13) Prilozi

Navesti ostale relevantne informacije kao što su fotografije, izvještaji ili skice, ako su na raspolaganju i ako je primjenjivo.

(14) Vrsta izvještaja i status događaja

Označiti vrstu izvještaja:

- Obavještenje o nalazima sa potpunim rezultatima istrage. Ne predviđa se daljnje podnošenje izvještaja.
- Obavještenje o početnim nalazima. Izvještaj ne sadrži sve zahtijevane informacije ili rezultate istrage. Zahtijeva se popratni izvještaj.
- Popratni izvještaj od prethodnog obavještenja o nalazima, izvještaj o rezultatima istrage ili dodatne informacije vezane za izvještaj označen kao početni nalazi.

Navesti referentni broj i datum početnog izvještaja koji se odnosi na organizaciju.

(15) Detalji o podnositelju izvještaja

Unijeti odgovarajuće pojedinosti o podnositelju izvještaja.

PRILOG VII**LISTA MINIMUMA PODATAKA/INFORMACIJA
SADRŽAJA TROMJESEČNOG IZVJEŠTAJA O
DOGAĐAJIMA****A) DOGAĐAJI VEZANI ZA SPROVOĐENJE
OPERACIJA ZRAKOPLOVOM**

- (1) Godišnji obim prometa; izražen u broju operacija zrakoplova i broju sati leta;
- (2) Ukupan broj i kategorija događaja vezanih za sprovođenje operacija zrakoplovom, uključujući informacije o obimu štete. Informacije trebaju biti klasificirane prema fazi leta, pravilima leta, vrsti operacije i klase zračnog prostora, uključujući uticaj ATM sistema na ugrožavanje (direktan, indirektan, bez uticaja) i klasificirane prema nivou ozbiljnosti i učestalosti.
- (3) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

**B) DOGAĐAJI U VEZI S TEHNIČKIM UVJETIMA,
ODRŽAVANJEM I POPRAVKOM ZRAKOPLOVA**

- (1) Kategorija i broj događaja o kojim se izvještavalo sa kratkim opisom, klasifikacijom rizika za sve događaje, uključujući informacije o obimu štete.
- (2) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

**C) DOGAĐAJI VEZANI ZA AERODROME/LETILIŠTA I
ZEMALJSKE USLUGE**

- (1) Naziv i ICAO kod aerodroma/letilišta;
- (2) Kategorija i broj događaja o kojim se izvještavalo sa kratkim opisom, klasifikacijom rizika za sve događaje, uključujući informacije o obimu štete.
- (3) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

**D) DOGAĐAJI U VEZI SA USLUGAMA I OBJEKTIMA U
ZRAČNOJ PLOVIDBI**

- (1) Ukupan broj nesreća.
- (2) Ukupan broj incidenata klasificiranih prema nivou ozbiljnosti koji utiče na sigurnost (safety) operacija letjelica i osoba u letjelici, u skladu sa ESARR 2, GUI 1, Attachment A.
 - a) Ozbiljni incidenti (Serious incident);
 - b) Glavni incidenti (Major incident);
 - c) Bitni incidenti (Significant incident);
 - d) Nedefinirani (Not determined);
 - e) Bez uticaja na sigurnost (No safety effect).
- (3) Ukupan broj ATM specifičnih događaja, klasificiranih prema nivou ozbiljnosti koja utiče na sposobnost pružanja usluga u ATM-u, a u skladu sa ESARR 2, GUI 1, Attachment B. To obuhvata sljedeće:
 - a) Totalna nesposobnost pružanja usluga upravljanja zračnim prometom (*Total inability to provide safe ATM services*);
 - b) Ozbiljna nesposobnost pružanja usluga upravljanja zračnim prometom (*Serious inability to provide safe ATM services*);
 - c) Djelimična nesposobnost pružanja usluga upravljanja zračnim prometom (*Partial inability to provide safe ATM services*);

- d) Sposobnost pružanja usluga upravljanja zračnim prometom sa smanjenim kapacitetima (*Ability to provide safe but degraded ATM services*);
 - e) Nedefinirani uticaj (*Not determined*);
 - f) Bez uticaja na pružanje usluga upravljanja zračnim prometom (*No effect on ATM services*);
 - g) Zatajenje sistema/funkcije A/G komunikacije (stalna obavezna komunikacija je onemogućena);
 - h) Zatajenje sistema/funkcije zračnog nadzora (stalno obavezno praćenje zrakoplova je onemogućeno);
 - i) Zatajenje sistema/funkcije obrade i distribucije podataka (stalna obavezna razmjena podataka unutar ATS i/ili između ATS i zrakoplova je onemogućena);
 - j) Zatajenje navigacijskog sistema/opreme.
- (4) Informacije o obimu štete
 - (5) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

E) OSTALI DOGAĐAJI

- (1) Navesti sve događaji koji se ne mogu svrstati u gore navedene kategorije.
- (2) Navesti sve događaje koji su prikupljeni sistemom dobrovoljnog izvještavanja o događajima.
- (3) Klasifikacija rizika za sve događaje, uključujući informacije o obimu štete.
- (4) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

PRILOG VIII**ADRESA I BROJ TELEFONA/FAXA NA KOJE SE MOGU
DOSTAVITI IZVJEŠTAJI O DOGAĐAJU**

E-mail: safety@bhdca.gov.ba

Fax: + 387 51 921 520

Telefon: + 387 51 921 522

Adresa: Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH (BHDCA)
Vojvode Pere Krece bb
78 000 Banja Luka
Bosna i Hercegovina

Ukoliko se izvještaj šalje poštom, ispod naziva institucije (BHDCA) navesti riječi: "na ruke generalnog direktora".

Temeljem člana 16. i 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09) i članka 14. stavak (1) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni ravnatelj Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

**PRAVILNIK
O IZVJEŠČIVANJU O DOGAĐAJIMA****DIO PRVI - OPĆE ODREDBE**

Članak 1.
(Predmet)

Predmet ovog pravilnika čini izvješćivanje o događajima koji ugrožavaju ili koji bi, ako se ne isprave ili ne riješe, mogli ugroziti zrakoplov, osobe u njemu ili bilo koju drugu osobu, opremu ili uređaj koji utječu na rad zrakoplova, te izvješćivanje o drugim relevantnim informacijama povezanim sa sigurnosti; analiza i naknadno postupanje sa događajima o kojima se izvješćuje i o drugim informacijama povezanim sa sigurnosti; zaštita zaposlenika u zrakoplovstvu; korištenje prikupljenih informacija povezanih sa sigurnosti i njihovo unošenje u bazu podataka; davanje povjerljivih informacija zainteresiranim stranama s ciljem pružanja informacija koje su im potrebne radi